

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 กระบวนการและวิธีการฝึกอบรมพัฒนาจิตใจข้าราชการตำรวจ กองกำกับการ
การตำรวจภูธรจังหวัดเลย

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 กระบวนการและวิธีการฝึกอบรมพัฒนาจิตใจข้าราชการตำรวจ กองกำกับการตำรวจ
ภูธรจังหวัดเลย ผู้วิจัยได้เสนอผลการศึกษา ดังนี้

1. ความเป็นมาของการฝึกอบรม

การดำเนินการฝึกอบรมพัฒนาจิตใจ ข้าราชการตำรวจ กองกำกับการตำรวจภูธร
จังหวัดเลย ที่ทำการศึกษานี้ เกิดจากความร่วมมือกันระหว่างหน่วยราชการในจังหวัดเลย 2
หน่วยงานเป็นหลัก คือ กองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดเลย และสภวิทยาลัยอีสานเหนือ
(วิทยาลัยครูเลย) ดังนั้นจึงจะได้กล่าวย้อนหลังถึงอดีตความเป็นมาในเรื่องงานพัฒนาของทั้ง
สองหน่วยงานพอสังเขป เพื่อจะได้ทำความเข้าใจกับกระบวนการและวิธีการอบรม ได้ดียิ่งขึ้น

1.1 ความเป็นมาของการดำเนินงานพัฒนาของวิทยาลัยครูเลย

วิทยาลัยครูเลยมีหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการอบรมพัฒนาจิตใจโดยตรงก็คือ
ฝ่ายฝึกอบรมศูนย์วิจัยและบริการทางวิชาการ จุดเริ่มต้นของหน่วยงานนี้ก่อตั้งขึ้นโดยคณาจารย์
กลุ่มวิชาสังคมศึกษา คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (วิทยาลัยครูเลย, 2530: 31)
โดยเริ่มจากปลายปี พ.ศ. 2523 มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการพัฒนาตนเอง ชุมชนและสังคม เป็น
สำคัญ และในเดือนกุมภาพันธ์ 2524 คณะอาจารย์กลุ่มนี้ได้เชิญ ร.ต.อ.ภาณุ พิมพ์เนียม จาก

สมาคมฝึกและพัฒนาบุคคลแห่งประเทศไทย มาบรรยายแนวทางการพัฒนาชนบทโดยใช้ครูเป็น
 แก่นนำ ให้แก่คณาจารย์และนักศึกษา อคป. (อบรมครูประจำการ) ประกอบการฉายภาพยนตร์
 ชุด แซ่มาอิล อุดงจากการบรรยายครั้งนั้นได้ทำให้เกิดกำลังใจ แก่ผู้เข้าฟังเป็นอย่างมาก จน
 แทบจะกล่าวได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาจิตใจสำหรับคณาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยครู
 เลย จากการที่คณาจารย์ดังกล่าวมีความต้องการที่จะเผยแพร่อุดมการณ์และแนวทางการ
 พัฒนาชนบทที่ได้รับรู้มา จึงได้รวบรวมเงินเพื่อก่อปฎิภาณยนตร์ชุดแซ่มาอิลอุดง ของ
 เกาหลีดังกล่าว และโดยความเอื้ออาทรของ ดร.ประสิทธิ์ กองสาสนะ อธิการวิทยาลัย
 ขณะนั้น ได้อนุมัติงบประมาณวิทยาลัยส่วนหนึ่งสมทบเพื่อก่อปฎิภาณยนตร์ได้สำเร็จในปี 2524
 จากนั้น วิทยาลัยครูเลยก็ได้เริ่มงานพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักการพึ่งตนเองและร่วมมือกัน โดย
 พัฒนาคณะเป็นเบื้องต้น

พ.ศ. 2524 เมื่ออำเภอเมืองเลย โดยนายอำเภอปชา ลาภานันต์ ได้เริ่มโครงการ
 การพัฒนาหมู่บ้านในฝันในเขตอำเภอเมืองเลย ซึ่งมีหลักการและวิธีการสอดคล้องกับวิทยาลัยครู
 เลย ตั้งขึ้นอำเภอเมืองเลย และวิทยาลัยครูเลย จึงได้ดำเนินการพัฒนาความอยู่ดีมีสุขของ
 ราษฎรกันอย่างจริงจัง โดยวิทยาลัยครูเลยจะอยู่ในบทบาทสนับสนุนแนวทางการคิด วิธีการ
 และวิชาการ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนกำลัง อาจารย์ นักศึกษา ทั้งสองหน่วยงาน ได้ร่วม
 งานกันพัฒนาสังคมโดยถือหลักการประสานใจ ประสานความคิด เพื่อประสานงานและประสาน
 ผลประโยชน์ เป็นแนวทางในการทำงาน

จากเอกสารเผยแพร่ของวิทยาลัยครูเลย ได้สรุปผลงานการพัฒนาชนบท ตั้งแต่พ.ศ.
 2524-2528 โดยร่วมกับอำเภอเมืองเลยดังนี้

1. อบรมพัฒนาจิตใจและปลูกฝังอุดมการณ์แนวทางการพัฒนา ให้แก่ข้าราชการอำเภอ
 เมืองเลย ทั้ง กพอ. คปต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ปีละ 1 รุ่น
2. ร่วมกับอำเภอเมืองเลยปฏิบัติงานในชนบททั้งคณาจารย์ นักศึกษา นักการ
 การโรง เช่น พัฒนาสิ่งแวดล้อมจัดตั้งร้านสหกรณ์ จัดรูปที่ดิน ร่วมประชุมชี้แจง ปลูกฝังอุดมการณ์
 พัฒนาโดยใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ เช่น สไลด์ ภาพยนตร์ วิทยุ

3. ส่งนักศึกษาวิชาเอกพัฒนาชุมชนออกฝึกงานภาคสนาม 2 เดือน สหับสุนทรการ
พัฒนาแผ่นดินธรรม-แผ่นดินทอง

4. การขยายผลการพัฒนาสู่สถาบันการศึกษาโดยจัดอบรมนักศึกษาจากสถาบันการ
ศึกษาระดับอุดมศึกษา ตามแนวทางอุดมการณ์แผ่นดินธรรม-แผ่นดินทอง 2 รุ่น (ปี 2526,
2527 ปีละ 1 รุ่น)

5. สรุปรวบรวมผล แนวคิดการพัฒนาหมู่บ้าน เป็นเอกสาร สไลด์และประชุมพัฒนา
เพื่อเผยแพร่ขยายผลการพัฒนาตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรม-แผ่นดินทอง

6. เผยแพร่แนวทางการพัฒนา แผ่นดินธรรม-แผ่นดินทอง แก่นักศึกษาทั้งภาคปกติ
อศป. และ กศ.บป. เพื่อขยายผลการพัฒนาสู่หมู่บ้านต่าง ๆ

จากการร่วมมือกันพัฒนาหมู่บ้านอยู่จริงจึงเริ่มจาก 12 หมู่บ้าน สามารถขยายผลเป็น
58 หมู่บ้าน ในเขตอำเภอเมืองเลย (2524-2528) และขยายเป็นนโยบายการพัฒนาหมู่บ้าน
ของจังหวัดเลยตั้งแต่ปี 2526 และประกาศเป็นนโยบายของชาติโดยสภาสังคมสงเคราะห์ในปี
ต่อมาจนปัจจุบัน

พ.ศ. 2529-2530 เป็นระยะที่วิทยาลัยครูเลยได้มีการร่วมมือกัน อำเภอเมืองเลย
ลดน้อยลงเนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงผู้นำของอำเภอเมืองเปลี่ยนไปจึงทำให้นโยบายเปลี่ยน
แปลงตามไปด้วย ทางวิทยาลัยครูได้ดำเนินการขยายการพัฒนากลับเข้ามาสู่ ข้าราชการ ผู้นำ
ชุมชน และนักศึกษา โดยเห็นว่าผู้นำชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้าราชการนี้มีบทบาทเป็นหลัก
และแกนนำที่ต้องเป็นตัวอย่างแก่ประชาชนและเป็นผู้นำในการพัฒนา จึงได้มีการจัดหลักสูตร
รณรงค์เพื่อการพัฒนาจิตใจเป็นหลัก โดยฝ่ายฝึกอบรม ศูนย์ฝึกและบริการการศึกษา รับผิดชอบ
กำหนดหลักสูตรและดำเนินการฝึกอบรม ใช้สถานที่วิทยาลัยครูเลย ผลงานการอบรมพัฒนาจิตใจ
ในช่วงเวลาดังกล่าว มีดังนี้

1. อบรมผู้นำหมู่บ้าน บ้านทุ่งลุยลาย อ.คอนสาร จ.ชัยภูมิ 1 รุ่น 120 คน
(อำเภอคอนสาร รับผิดชอบ)

2. อบรมผู้นำหมู่บ้าน บ้านป่าหวายหนึ่ง อ.บ้านฝาง จ.ขอนแก่น 1 รุ่น 120 คน
(โครงการช่วยเหลือเด็กสากล หรือ PLAN รับผิดชอบ)

3. อบรมตำรวจกองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดเลย และจังหวัดหนองคาย 15 รุ่น รุ่นละ 100-120 คน (กองบังคับการตำรวจภูธร 6 และกองกำกับการตำรวจภูธร จ.เลย - จ.หนองคาย ผู้รับผิดชอบ)
 4. อบรมแม่บ้านทหาร ร.8 พัน 1 ค่ายศรีสองรัก จ.เลย 1 รุ่น 80 คน (ร.8 พัน 1 ผู้รับผิดชอบ)
 5. อบรมแม่บ้าน ตชด. กองร้อยที่ 1 ตชด.เขต 4 อ.ด่านซ้าย ร่วมกับแม่บ้าน ตำรวจภูธรอำเภอด่านซ้าย และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล พระยุพราช อ.ด่านซ้าย จ.เลย รวม 100 คน (3 หน่วยงาน ผู้รับผิดชอบร่วมกัน)
 6. อบรมแม่บ้านทหาร พล.ร.3 ค่ายสุรนารี จ.นครราชสีมา 1 รุ่น 65 คน (พล.ร.3 ผู้รับผิดชอบ)
 7. อบรมทหาร กองพันทหารม้าที่ 8 พล.ร.3 ค่ายสุรนารี 1 รุ่น 110 คน (ม.พัน 8 ผู้รับผิดชอบ)
 8. อบรมนักศึกษาวิทยาลัยครูเลย 7 รุ่น รุ่นละ 100 คน (วิทยาลัยครูเลย ผู้รับผิดชอบ)
 9. อบรมนักเรียนนายร้อย จปร. โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า 1 รุ่น 75 คน (ชมรมพัฒนาสังคม โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ผู้รับผิดชอบ)
 10. อบรมข้าราชการสำนักงานเกษตร จังหวัดเลย จ.เลย 1 รุ่น 92 คน (สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย ผู้รับผิดชอบ)
 11. อบรมผู้นำนักเรียนวิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยอาชีวศึกษา โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย ฯลฯ 1 รุ่น 100 คน (โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย ผู้รับผิดชอบ)
- คณาจารย์และผู้ดำเนินการด้านการฝึกอบรมพัฒนาจิตใจของวิทยาลัยครูเลย ในส่วนที่เป็นบุคคลากรของวิทยาลัยครูเลยในช่วงปี 2528-ปัจจุบัน (2531) มีหลายคน เช่น
- ดร.พา อักษรเสื่อ อธิการวิทยาลัยครูเลย
- ผศ.ศรินทร์ คำริสุข
- อาจารย์ประจวบ สุขสมบูรณ์

อาจารย์สุวารีย์ ศรีบุณะ

อาจารย์สุทิน สุขคง

อาจารย์เจริญ งามชัด

อาจารย์บุญธรรม จิตไชสง

อาจารย์สุรพล โคตรนรินทร์

อาจารย์วิโรจน์ ปิยนิทานันท์

อาจารย์สุทัศน์พงษ์ กุลบุตร

นอกจากวิทยากรจากวิทยาลัยครูเลยดังกล่าวแล้ว ยังได้เชิญวิทยากรจากหน่วยงานอื่นอีกหลายท่านมาร่วมดำเนินการอบรม โดยเฉพะอย่างยิ่ง ร.ต.อ.ภานุ จินเนียม ซึ่งถือว่าเป็นผู้นำทางความคิดคนแรกแก่วิทยาลัยครูเลย

1.2 ความเป็นมาของการดำเนินงานพัฒนาของกองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดเลย

ในปี.ศ. 2527 กองบังคับการตำรวจภูธร 6 ซึ่งรับผิดชอบพื้นที่จังหวัดในภาคอีสานตอนบน 7 จังหวัด คือ ชอนแก่น เลย อุดรธานี หนองคาย สกลนคร นครพนม และมุกดาหาร ในสมัยนั้นมี พล.ต.ต.ประชา พรหมนอก ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บังคับการ ได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ทั่วไปร่วมกับนักวิชาการจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ อาทิเช่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อกำหนดเป็นแผนงานหลักของกองบังคับการ เป็นกรอบและแนวทางในการปฏิบัติงาน ที่เรียกว่า แผนแม่บทของกองบังคับการตำรวจภูธร 6 (2527) เพื่อต้องการให้ตำรวจได้มีการพัฒนาให้ทันสมัยอยู่เสมอ ในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคคลากร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ เทคโนโลยี ระบบงาน แผนงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานของผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ บังเกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด เป้าหมายสูงสุดของแผนแม่บทนี้คือ "ความสงบสุขของสังคมและชุมชน" (สุทธิ คะสุวรรณ 2530: บรรยาย)

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ กองบังคับการตำรวจภูธร 6 จึงได้กำหนดแนวทางการพัฒนาไว้เป็นแผนงานหลัก 4 สาขา คือ (ประชา พรหมนอก, 2530: คำนำ)

1. แผนพัฒนาคน
2. แผนพัฒนาองค์กร/หน่วยงาน

3. แผนพัฒนาสังคมและชุมชน

4. แผนพัฒนาเสริมสร้างความมั่นคงภายใน

แผนพัฒนาทั้ง 4 แผน จะต้องดำเนินไปอย่างสอดคล้องกลมกลืนภายใต้หลักแห่งความเป็นไปได้ ไม่จำกัดรูปแบบและวิธีการทุกหน่วยงานสามารถปรับใช้ได้ รวมทั้งผสมผสานให้เกิดการพัฒนาอย่างรอบด้านและต่อเนื่อง

1. แผนพัฒนาคน ถือว่า "คน" เป็นทั้งเครื่องมือและเป็นทั้งเป้าหมายในการพัฒนา การพัฒนาสังคมจะต้องเริ่มต้นที่คน จะต้องสร้างคนก่อนสร้างงานตามแนวคิดที่ว่า "จะพัฒนาคนต้องเริ่มต้นที่จิตใจ จะพัฒนาอะไรก็คิด ถ้าจิตไม่พัฒนา" แต่นั่นก็มีได้หมายความว่าละเลยองค์ประกอบอื่น ๆ ของคน อันได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ ความคิด จิตใจ บุคคลที่พึงปรารถนาต้องเป็นคนที่มีความรู้ คุณภาพและคุณธรรม จุดเริ่มต้นของการพัฒนาคนอื่นนั้นต้องพัฒนาตัวเองก่อน เพราะถ้าข้าราชการตำรวจของกองบังคับการตำรวจภูธร 6 ทุกคน มีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง รักษาเกียรติยศ และศักดิ์ศรีของตนเองแล้ว การประพฤติเสื่อมเสีย สร้างความเดือดร้อนให้แก่คนอื่นย่อมไม่เกิดขึ้น การพัฒนาตนเองนั้นอยู่บนปรัชญาที่ว่า ชัยชนะอย่างฉลาด ปราศจากอบายมุข หนึ่งตนเองอย่างมีศักดิ์ศรี มีวินัย ร่วมมือร่วมใจกันทำงาน เห็นความทุกข์ยากของเพื่อนบ้าน เป็นภารกิจที่จะต้องช่วยกันแก้ไข มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ประหยัด สมถะ ปฏิเสธ ความฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย เป็นภาระลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ละเลิกสิ่งที่เป็น อบายมุข เช่น สุรา บุหรี่ การพนัน บริหารจิตใจให้สงบเป็นสมาธิมีพลัง สාරวมกาย สාරวมใจ แน่วแน่ในการควบคุมตัวเอง ไม่ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นภาระแก่คนอื่น แม้กระทั่งไม่เบียดเบียนตัวเองด้วยจากการพัฒนาตนเองจะส่งผลไปให้ครอบครัวได้มีความรักความอบอุ่น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้บิดามารดา เป็นศูนย์รวมศรัทธาของลูก ๆ จากครอบครัวที่ได้รับการพัฒนาตนเองแล้ว ย่อมพัฒนาสังคมสิ่งแวดล้อมให้สวยงาม และจะมีผลสืบส่งไปสู่หน่วยงาน สังคม ประเทศชาติในที่สุด

2. แผนพัฒนาหน่วยงาน คนที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ย่อมมีความคิดจิตสำนึก มีสติปัญญา ที่จะนำเข้าไปสู่ การปรับปรุงพัฒนาหน่วยงานของตนเอง ไม่ว่าจะเป็ระบบงาน งบประมาณ เครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ ให้มีประสิทธิภาพต่อการทำงานอย่างสูงสุด นายตำรวจระดับผู้บังคับบัญชาต้องเอาใจใส่ในการปกครองและการบริหาร ที่สำคัญคือ

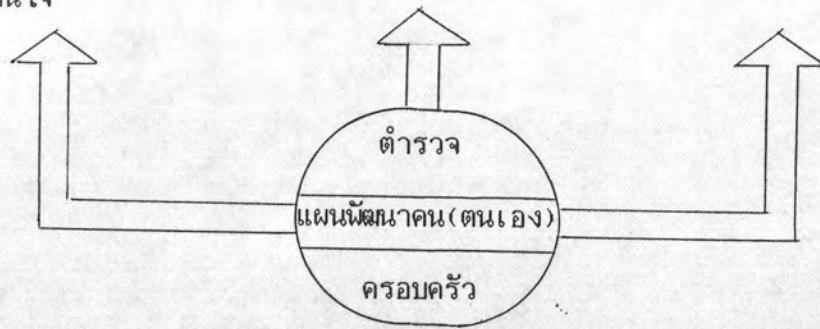
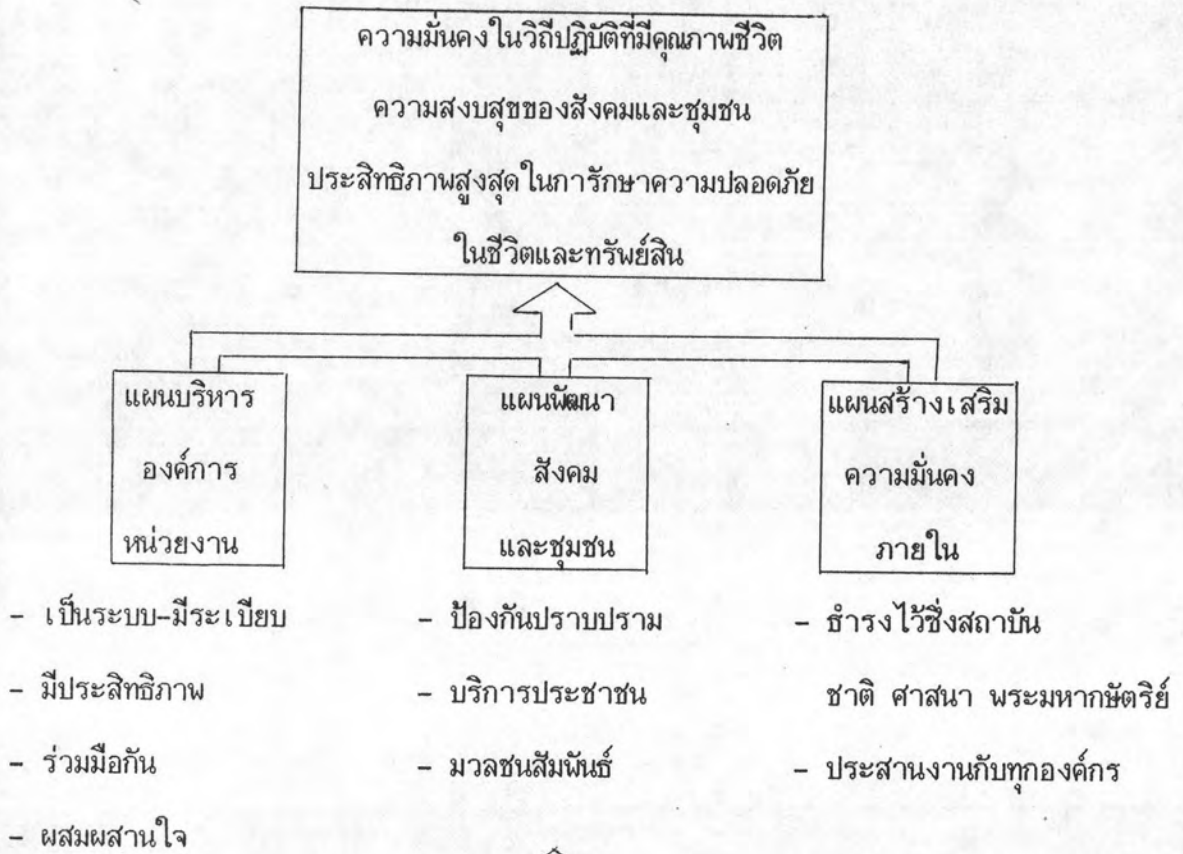
สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ได้บังคับบัญชาได้ อีกทั้งยังต้องสนับสนุนช่วยเหลือเกื้อกูล ไม่เบียดเบียน ไม่สร้างภาระให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชา ช่วยเหลือผู้ได้บังคับบัญชา ตามความเหมาะสม

3. แผนการพัฒนาสังคมและชุมชน เป็นขั้นตอนที่ลงสู่การทำงานหลังจากได้มีการพัฒนาคนในส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 แล้วงานพัฒนาสังคมและชุมชนนี้จะประกอบด้วยงานหลัก 3 ส่วนคือ งานด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมงานด้านการบริการประชาชนและงานมวลชนสัมพันธ์

4. แผนพัฒนาเสริมความมั่นคงภายใน เป็นงานสาขาหนึ่งที่มุ่งเน้นต่อการดำรงไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ยึดมั่นระบอบการปกครองอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีการประสานงานการปฏิบัติกับทุกองค์การที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนยึดแนวนโยบายทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง เปลี่ยนแนวทางการต่อสู้ด้วยอาวุธมาเป็นสันติวิธี และพัฒนามาเป็นยุทธศาสตร์การทำงานที่เรียกว่า "การพัฒนานำการปราบปราม" ของกองบังคับการตำรวจภูธร 6 มีการปรับปรุงหน่วยปฏิบัติการพิเศษเพื่อเพิ่มสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ทั้งเข้าร่วม กิจกรรมหมู่บ้าน อพป., ทสปช. อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

แผนภาพที่ 5 แผนแม่บทกองบังคับการตำรวจภูธร 6 (ฉบับที่ 1 2527)

ฉบับที่ 1 (2527)

ชยันอย่างฉลาดปราศจากอภัยมุข
พึ่งตนเอง เกรงวินัย
ร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือกันและกัน
มีรูปแบบวิถีชีวิตที่ดีงาม เรียบง่าย ประหยัด
มีคุณธรรม จริยธรรม
มีจิตสำนึกที่รับผิดชอบตนเอง ครอบครัว หน้าที่การงาน

จากแผนแม่บทของ บก.ภ.6 ดังกล่าว ทำให้กองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดเลยได้ดำเนินการพัฒนาบุคลากร โดยร่วมมือกับวิทยาลัยครูเลย และกองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดหนองคาย โดยกำหนดให้มีโครงการพัฒนาบุคลากร 1, 2, 3 ชั้น (สุทธิ คະสุวรรณ, 2530: บรรยาย)

โครงการพัฒนาบุคลากร 1 เน้นเรื่องการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต จิตสำนึกและอุดมการณ์ ให้รู้ว่าชีวิตที่มีคุณภาพนั้นคืออย่างไร ทำอย่างไรจึงจะทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น และการชี้ชัดให้เห็นความต้องการที่แท้จริงของคน คือ ปัจจัยสี่ และการมีกิน มีอยู่ มีเงิน มีเกียรติ มีความดี

โครงการพัฒนาบุคลากร 2 เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยการส่งเสริมอาชีพในครอบครัวตำรวจ ใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ เช่น เลี้ยงสัตว์ การปลูกพืชผักสวนครัว การปลูกดอกไม้ และผลไม้ เพื่อการกินดี อยู่ดี มีความสุข พร้อมทั้งให้รู้จักการประหยัดและออมด้วย

โครงการพัฒนาบุคลากร 3 จะมุ่งเป้าหมายไปที่สังคมและชุมชนโดยเน้นการพัฒนาด้านจิตใจ สังคม และเศรษฐกิจ

โครงการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาครั้งนี้ คือ โครงการพัฒนาบุคลากร 1 ซึ่งกองกำกับการตำรวจภูธรได้กำหนดโครงการดังรายละเอียดต่อไปนี้

2. โครงการฝึกอบรมพัฒนาจิตใจที่ศึกษา

ชื่อโครงการ โครงการพัฒนาบุคลากร 1

ชื่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ กองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดเลย

ชื่อหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน วิทยาลัยครูเลย สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย

2.1 สภาพการณ์ทั่วไป

ตำรวจเป็นสถาบัน หรือองค์กรที่มีหน้าที่ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน บทบาทของตำรวจที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันนี้ ได้เห็นหนักไปในด้านการปราบปราม อันเป็นการแก้ไข ปัญหาที่ปลายเหตุเท่านั้น ฉะนั้น ผลที่ติดตามมาก็คือปัญหาอาชญากรรมที่ยังไม่มีที่ท่าว่าจะหมดหรือ ลดลงอย่างถาวรเลย และยิ่งก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างตำรวจกับประชาชนมากยิ่งขึ้น ทั้งรัฐบาลจะต้องมีภาระใช้จ่ายงบประมาณเป็นจำนวนมากในการควบคุมและเลี้ยงดูผู้ต้องโทษต้อง

ข้างเหล่านั้ จากการวิเคราะห์ปัญหาอาชญากรรมนี้พบว่า มูลเหตุแห่งปัญหาที่สำคัญนั้นสืบเนื่องมาจากความยากจน ความยากไร้ ความไม่เป็นธรรมในสังคม ความเห็นแก่ตัวและความเสื่อมทรามทางด้านศีลธรรม

ดังนั้น แนวทางการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพและ เป็นการแก้ไขปัญหาค้นพื้นฐานของปัญหา ตำรวจจะต้องเปลี่ยนบทบาทที่เน้นหนักในด้านการปราบปรามนั้นหันมาเป็นการให้ความช่วยเหลือแนะนำและร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การที่ตำรวจจะทำหน้าที่ด้านการพัฒนาสังคมและชุมชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั้น

ตำรวจจะต้องปรับปรุงเสริมสร้างพัฒนาสภาพทางสังคมความเป็นอยู่ของตนเองให้เหมาะสม เป็นเบื้องต้นเสียก่อน จึงจะสัมฤทธิ์ผลในด้านการพัฒนาสังคมอื่น ๆ ของชุมชน เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างสอดคล้องต่อเนื่อง การฝึกอบรมสัมมนาด้านการพัฒนาเพื่อความปลอดภัยให้แก่ข้าราชการตำรวจระดับชั้นประทวนและพลตำรวจ กก.ภ.จว. เลย และ จว. หนองคาย นี้ เป็นการพัฒนาบุคลากรให้ได้ผลอย่างจริงจังโดยจะเน้นหนักในด้านการเสริมสร้างทัศนคติ จิตสำนึก อุุดมการณ์ให้แก่ข้าราชการตำรวจได้พัฒนาตนเองให้เป็นตำรวจที่มีทั้งคุณภาพและคุณธรรม มีทัศนคติและอุุดมการณ์ที่จะร่วมกันทำงานด้วยความเสียสละ เพื่อความผาสุกของประชาชนอย่างแท้จริง

2.2 วัตถุประสงค์

2.2.1 เพื่อเป็นการเสริมสร้างทัศนคติ จิตสำนึกและอุุดมการณ์ให้แก่ข้าราชการตำรวจทุกคนในปัจจุบัน ได้รับ เร่งพัฒนาตนเองตลอดจนครอบครัวและหน่วยงานให้เหมาะสมกับสภาพของสังคม

2.2.2 เพื่อให้สามารถร่วมมือกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาหน่วยงานให้เป็นที่น่าเลื่อมใสศรัทธาและเป็นที่ยังของประชาชนอย่างแท้จริง

2.2.3 เพื่อเตรียมการขยายผลการพัฒนาออกไปสู่ชนบทให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการกินดีอยู่ดีมีสุขอันเป็นการแก้ไขปัญหาที่สำคัญของสังคมที่ต้นเหตุจากความยากจน ความเจ็บไข้ ความโง่ และความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

2.3 เป้าหมาย

2.3.1 ข้าราชการตำรวจในสังกัด กก.ภ.จว. เลย ระดับชั้นประทวนและ
พลตำรวจ รุ่นละ 60 นาย

2.3.2 ข้าราชการตำรวจในสังกัด กก.ภ.จว. ทนงคาย ระดับชั้นประทวนและพล
ตำรวจ รุ่นละ 30 นาย

2.4 วิธีดำเนินการและขั้นตอนการปฏิบัติ

2.4.1 ผบก.ภ.6 แต่งตั้งคณะเจ้าหน้าที่ฝ่ายอำนวยการและฝ่ายวิชาการ
รับผิดชอบ ในการอบรมสัมมนา

2.4.2 กำหนดแนวทางและหลักสูตรการอบรม ดังนี้:-

หน่วยที่ 1 ภาคปรียติ (ภาคความรู้)

- นโยบาย เป้าหมายและปรัชญาของการพัฒนา
- การวิเคราะห์สภาพและปัญหาสังคมไทย
- การวิเคราะห์พฤติกรรมของมนุษย์
- การพัฒนาทางด้านจิตใจ
- การพัฒนาแบบผสมผสาน
- พิชัยของชีวิต

หน่วยที่ 2 ภาคปฏิบัติ

- ประสบการณ์ความสำเร็จในชีวิต
 1. ตัวอย่างความสำเร็จส่วนบุคคล
 2. ตัวอย่างความสำเร็จของการพัฒนาหน่วยงาน
 3. การศึกษาดูงานนอกสถานที่
- การปฏิบัติเป็นวิถีชีวิตประจำวัน
 1. การตื่นนอนเช้าตรู่
 2. การบริหารจัดการ
 3. การบริหารร่างกายและความคิด

4. กิจกรรมความสำนึกในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
 5. การกตัญญูสถานที่และการพัฒนาสิ่งแวดล้อม
 6. การรับประทานอาหาร
 7. กิจกรรมนันทนาการ
 8. การจัดระบบกลุ่ม
 9. การละเว้นอบายมุข โดยอาศัยหลัก 3 ล. ลด ละ เลิก
- การแลกเปลี่ยนประสบการณ์

หน่วยที่ 3 ภาคปฏิบัติ (การนำไปใช้)

- การติดตามผล
- โครงการพัฒนาบุคลากร 2

กิจกรรมอื่นๆ

- กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
- พิธีการและพิธีกรรม

2.4.3 ประสานงานด้านสถานที่ฝึกอบรม ติดต่อวิทยากร ใช้ศูนย์ฝึกอบรม 3 ของวิทยาลัยครูเลย (หอพักทางนภยูง และหอพักภูเรือ)

2.4.4 ประสานงานหน่วยงานในสังกัด เพื่อจัดส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมตลอดทั้งสถาบันอื่น ๆ ที่สนใจส่งเข้าร่วมรับการฝึกอบรมสัมมนาได้ รุ่งละไม่เกิน 150 นาย

2.5 คณะที่ปรึกษาของโครงการและวิทยากรอบรมสัมมนา

1. พ.ต.อ.อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์ รอง ผบก.ภ.6
2. พ.ต.อ.บรรจง สัทธรรม ผกก.ภ.จว.เลย
3. พ.ต.ท.สกล เจริญไชย รอง ผกก.ภ.จว.เลย
4. พ.ต.ท.เอนก สุทธิยติลภ รอง ผกก.ภ.จว.เลย
5. พ.ต.ท.ประภาวัฒน์ ทอนศรี รอง ผกก.ภ.จว.เลย
6. พ.ต.ท.สุกัษี คะสุวรรณ รอง ผกก.ภ.จว.เลย

7. ดร.พา อักษรเลื้อ อธิการวิทยาลัยครูเลย
8. อาจารย์แสวง สารสิทธิ์ รองอธิการวิทยาลัยครูเลย (ฝ่ายบริหาร)
9. อาจารย์วิโรจน์ ปิยพิทยานันต์ รองอธิการวิทยาลัยครูเลย (ฝ่ายวางแผนและพัฒนา)
10. อาจารย์ศิริ ฮามสุโพธิ์ รองอธิการวิทยาลัยครูเลย (ฝ่ายกิจการศึกษา)
11. อาจารย์วรพจน์ อาษารัฐ รองอธิการวิทยาลัยครูเลย (ฝ่ายวิชาการ)
12. อาจารย์ปรีชา ปัญญาธิโรภาส หัวหน้าศูนย์วิจัยและบริการการศึกษา
13. อาจารย์ไพฑูรย์ ยามุขดี หัวหน้าสำนักงานอธิการวิทยาลัยครูเลย
14. อาจารย์สุพล ฤาชา ผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย

2.6 คณะวิทยาการ

1. พ.ต.อ.อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์ รอง ผบก.ภ.6
2. ร.ต.อ.ภาณุ พินเนียม คณะอนุกรรมการส่งเสริมและเผยแพร่เอกลักษณ์แห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี
3. อาจารย์สุวารีย์ ศรีบุณะ วิทยาลัยครูเลย
4. อาจารย์สุทิน สุขคง "
5. อาจารย์ศรันย์ ดำริสุข วิทยาลัยครูเลย
6. อาจารย์เจริญ งามชัด "
7. อาจารย์สุรพล โคตรนรินทร์ "
8. อาจารย์สาธิต ตั้งอรุณสวัสดิ์ วิทยาลัยอุดรธานี
9. อาจารย์บุญธรรม จิตไธสง วิทยาลัยครูเลย
10. อาจารย์สุทัศน์พงษ์ กุลบุตร "
11. อาจารย์ประหยัด ภูทองโอง มูลนิธิธรรมมิกชนคนตาบอด จังหวัดขอนแก่น
12. พ.ต.ท.อุดมเดช กบิตตา ณ อยุธยา สวญ.สภ.อ.หนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี
13. พระอาจารย์โสภาส สำนักสงฆ์ดำรงธรรม ร.8 พัน 1 จว.เลย
14. น.พ.สมยศ บุญวัชรพันธ์ รพ.เลย
15. น.ส.ประคอง โชติคุ้มกัน รร.บ้านเพี้ย จว.เลย

16. น.ส. อัจฉรา โพนินิล รร. ชุมชนบ้านนาอ้อ จว. เลย

2.7 งบประมาณค่าใช้จ่าย

1. ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พักและค่าพาหนะ ให้เบิกจ่ายประเภท ข.
2. ค่าวัสดุเครื่องเขียน แบบพิมพ์ น้ำมันเชื้อเพลิง และยานพาหนะ กก.ภ.
จว. เลย ให้การสนับสนุน

2.8 วิธีการฝึกอบรมสัมมนา

1. บริหารจิต, บริหารกาย
2. ใช้การบรรยาย, อภิปราย
3. ฉายสไลด์ ฉายภาพยนตร์ วีดีโอ หรือแผ่นใส
4. ศึกษาดูงาน และประชุมกลุ่ม
5. ร่วมกิน ร่วมนอน ร่วมคิด ร่วมกิจกรรมสร้างสรรค์พัฒนา ฯลฯ
(ร่วมแรงแข่งขัน ช่วยกันพัฒนาเสริมสร้างศรัทธา อย่างสร้างปัญหา)

2.9 การประเมินผล

1. ใช้แบบสอบถาม
2. ใช้วิธีการสัมภาษณ์ วิจารณ์การอบรมสัมมนา
3. ใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมตลอดการอบรมและภายหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมไปแล้ว

2.10 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. จะทำให้ข้าราชการตำรวจมีความสามารถปฏิบัติหน้าที่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพในด้านการให้ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน
2. จะทำให้ข้าราชการตำรวจเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ ในหน้าที่การปฏิบัติงาน เป็นการขจัดเงื่อนไขสงคราม ลดช่องว่างระหว่างตำรวจกับประชาชน
3. ทำให้ข้าราชการตำรวจสามารถพัฒนาตนเอง ผู้ร่วมงาน หน่วยงาน และชุมชน ได้ดียิ่งขึ้น
4. จะเกิดบรรยากาศแห่งความสามานฉันท์ ประสานสัมพันธ์ทั้งในระดับเดียวกัน และต่างระดับในการปฏิบัติหน้าที่และการพัฒนาชุมชน

5. สามารถทำงานในชนบทได้อย่างมีความสุขและสามารถปฏิบัติงานได้เป็นระยะเวลานานตามความเหมาะสม
6. มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ มีจิตสำนึก อุทิศการณ และทัศนคติที่ดีในการที่จะเข้าไปปฏิบัติงานในสถานภูมิประเทศทุกแห่ง
7. มีความเชื่อมั่นในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ตลอดทั้งการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

3. โครงสร้างของหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตใจ

จากการกำหนดทางและหลักสูตรการอบรมพัฒนาบุคลากรด้านจิตใจที่กำหนดไว้ในโครงการฝึกอบรมนั้น ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ อาจารย์สุวารี ศรีบุญะ หัวหน้าชุดวิทยากรของวิทยาลัยครูเลย อย่างไม่เป็นทางการ ทำให้ได้ทราบว่า ก่อนที่จะกำหนดหลักสูตรการอบรมครั้งนี้ คณะวิทยากรได้ศึกษาดูงานการอบรมจากหลาย ๆ แห่ง เช่น จากแนวทางการพัฒนาคุณภาพกำลังคนในแนวทางการพัฒนาชุมชนชีวิตใหม่ ของศูนย์ประสานงานการพัฒนาสังคม (ศพส.) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และหลักสูตรการฝึกอบรมพัฒนาจิตใจเพื่อพัฒนาชนบทของวิทยาลัยครูอุบลราชธานี ดังนั้นหลักสูตรโครงสร้างในการฝึกอบรมจึงคล้ายคลึงกันมาก เพียงแต่ในเนื้อหาบางเรื่อง ได้ประยุกต์ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นข้าราชการตำรวจ และจากการค้นคว้าเอกสารการฝึกอบรมพัฒนาจิตใจเพื่อการพัฒนาชนบทของวิทยาลัยครูอุบลราชธานี ทำให้ได้ทราบถึงโครงสร้างของหลักสูตรและสาระสำคัญดังนี้ (คณะกรรมการฝึกอบรมพัฒนาจิตใจ วิทยาลัยครูอุบลราชธานี 2528: 13)

หน่วยที่ 1 ภาคปริยัติ หมายถึง ความรู้ในเชิงวิชาการ หลักการและทฤษฎีต่าง ๆ อันจำเป็นที่จะช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นและจิตสำนึกในทางที่ถูกต้อง หรือมีสัมมาทิฐิ ในส่วนนี้ เป็นส่วนที่จะทำให้ตำรวจที่เข้าฝึกอบรม เข้าใจนโยบายเป้าหมายปรัชญาของการพัฒนา เข้าใจสภาพปัญหาของสังคมชนบทและสังคมทั่วไป เข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งทางโลกและทางธรรม เห็นความสำคัญของการพัฒนาคนโดยเฉพาะตนเองในด้านจิตใจ ร่างกาย และแนวทางการพัฒนาสังคมชนบท หรืออาจเรียกง่าย ๆ ว่า ให้เกิดความเลื่อมใส ศรัทธา

ได้ฟัง ได้คิดติดจำ เพื่อให้เป็นขั้นพื้นฐานหรือขั้น "สู่ศีล" เพื่อการนำไปปฏิบัติ

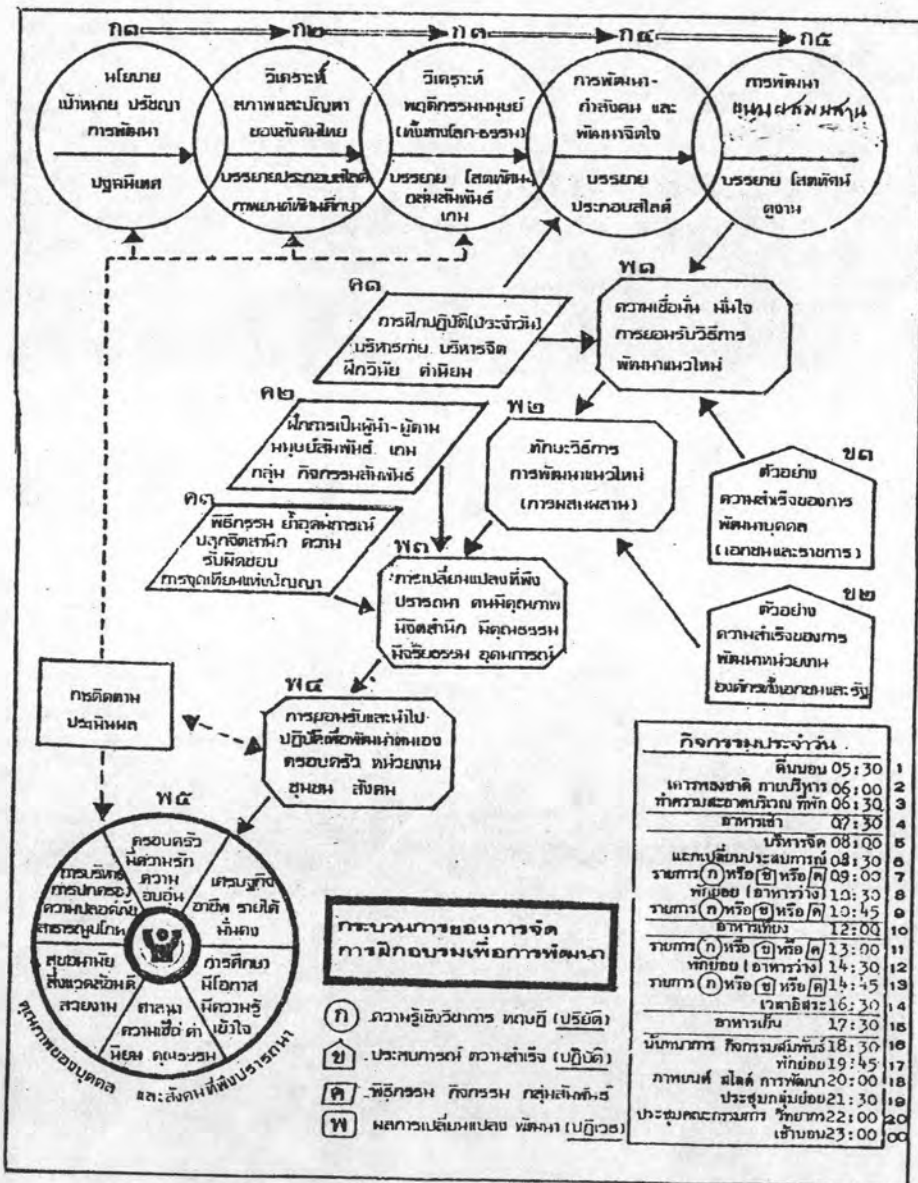
หน่วยที่ 2 ภาคปฏิบัติ หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสร้างความเข้าใจซึ้งรู้แจ้งด้วยตนเอง ถึงแนวทางการพัฒนาตนเอง ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ รวมถึงประสบการณ์ความสำเร็จ ในการพัฒนาตนเองของบุคคลต่าง ๆ หน่วยงาน หรือส่วนราชการ เป็นประสบการณ์ที่เป็นไปได้ เกิดขึ้นแล้วในสังคมปัจจุบัน ทั้งนี้ ในส่วนหนึ่งมุ่งให้ตำรวจที่เข้ารับการฝึกอบรม ได้เห็นจริงและฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ในบางส่วน บางเรื่องที่สามารถปฏิบัติได้ เช่น การบริหารกาย บริหารจิต การลดละ งดเว้นอบายมุข อุดทน อุดกลั่น ในช่วงของการฝึกอบรม ให้เห็นแนวทางในการปฏิบัติ การพัฒนาตนเอง ชุมชน หมู่บ้าน ชุมชน หมู่บ้าน จากผู้ที่ได้ลงมือกระทำแล้วเป็นผลสำเร็จ เพื่อให้เห็นแนวคิดและแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้อง และส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่พึงปรารถนา มีจิตสำนึก มีคุณธรรม และความตั้งใจมั่นที่จะปฏิบัติการพัฒนาตนเอง ครอบครัวและชุมชนต่อไป หรือเรียกง่าย ๆ ว่าการนำไปปฏิบัติเพื่อให้รู้แจ้งในสังขาร เป็นขั้นตั้งใจมั่นสุดมการณหรือ "ขั้นสมาธิ"

หน่วยที่ 3 ภาคปฏิเวธ หมายถึง ขั้นที่เกิดความคิดแตกฉาน สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติตามสภาพของแต่ละบุคคลได้ เริ่มตั้งแต่การพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชนและหน่วยงาน เกิดการสร้างวัฒนธรรมที่เป็นของตนเอง ที่เป็นไปในทางสร้างสรรค์ ปราศจากการเคลือบแคลง สงสัยใด ๆ หรือที่เรียกว่า "ขั้นปัญญา"

ในส่วนของโครงสร้างหลักสูตรการฝึกอบรมนี้ เพื่อให้เห็นภาพพจน์ที่ชัดเจนขึ้น ผู้วิจัยได้ศึกษา แผนภาพกระบวนการจัดการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาของศูนย์การประสานงานการพัฒนาสังคม (ศพส.) ซึ่งถือว่าเป็นต้นแบบของการกำหนดโครงสร้างของหลักสูตร (จากการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของตัวบุคคล ผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการ จะเห็นได้ว่า ประธานศูนย์ประสานงานเพื่อพัฒนาสังคม คือ ศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ ดันธเสวี ได้เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเสนอแนวคิดด้านการพัฒนาร่วมกับกองบังคับการตำรวจภูธร 6 ซึ่งขณะนั้นมี พล.ต.ต. ประชา พรหมนอก เป็นผู้บังคับการอยู่ ดังนั้นแนวทางการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาของ บก.ภ.6 จึงมีโครงสร้างหลักสูตรของการฝึกอบรมพัฒนาล้ำยกับโครงสร้างหลักสูตรของศูนย์ประสานงานพัฒนาสังคมและนอกจากนั้น ร.ต.อ.ภาณุ พินเนียม หนึ่งในคณะกรรมการของศูนย์ประสานงาน

การพัฒนาสังคม ยังเป็นวิทยากรหลักในการฝึกอบรมพัฒนาจิตใจของข้าราชการตำรวจกองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดเลยอีกด้วย) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เสนอแผนภาพที่ 6 อันเป็นแผนภาพแสดงกระบวนการของการจัดการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาของศูนย์ประสานงานการพัฒนาสังคมดังนี้

แผนภาพที่ 6 กระบวนการของการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนา

(ทรงจิต พูลดาก 2528:12)

จากแผนภาพที่ 6 จะเห็นว่า นอกจากจะมีโครงสร้างของหลักสูตรที่เรียกว่า ปริยัติปฏิบัติ และปฏิเวธ แล้วยังมีส่วนที่เพิ่มเติมเข้ามา คือ พิธีกรรม กิจกรรม และกลุ่มสัมพันธ์ด้วย

4. สาระและกิจกรรมของหลักสูตร ในการเสนอผลการศึกษาร่วมของสาระ และกิจกรรมของหลักสูตรการฝึกอบรมนี้ ผู้วิจัยจะเสนอกิจกรรมซึ่งเป็นวิถีทางการปฏิบัติ เป็นกิจวัตรของตำรวจที่เข้ารับการฝึกอบรม ตามตารางการฝึกอบรม (ตารางที่ 1)

4.1 กิจวัตรประจำวันของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ตื่นนอน เวลา 0.5.00 น. ทำธุระส่วนตัว แล้วแต่งตัวด้วยชุดที่พร้อมจะออกกำลังกาย เหตุผล ของการต้องให้ตื่นแต่เช้าตรู่ เพราะถือว่าการตื่นนอนแต่เช้าเป็นกิจวัตรปฏิบัติของคนชั้น สามารถใช้เวลาช่วงเช้าในการปฏิบัติภารกิจส่วนตัว และงานอื่น ๆ ได้มากขึ้น เช่น การเตรียมตัวเพื่อให้เกิดความพร้อมสำหรับภารกิจในวันใหม่ การปฏิบัติงานอดิเรก เล็ก ๆ น้อย ๆ หรือแม้แต่งานอาชีพพิเศษที่สามารถทำได้ ถ้าตื่นนอนแต่เช้าตรู่จะไม่ต้องรีบร้อน ลุกลี้ลุกลอนไปทำงาน ส่วนเกียรตินิยม อมาตยกุล (บรรยาศ: 2530) ได้สนับสนุนการตื่นนอนตั้งแต่เช้าตรู่ เพราะว่าในเวลาเช้าอากาศจะบริสุทธิ์มากและธรรมชาติจะให้พลังงานมากกว่าช่วงเวลาอื่น ๆ นอกจากนั้นการตื่นเช้ายังเป็นการฝึกฝนให้รู้จักคุณค่าของการใช้เวลาในชีวิตอีกด้วย

บริหารจิต, บริหารกาย, เกมส์, เคารพธงชาติ เวลา 05.15-06.30 น.

หลังจากทำธุระส่วนตัวเสร็จ ประธานรุ่นและวิทยากรผู้ทำหน้าที่ฝ่ายปกครองซึ่งเป็นตำรวจระดับสัญญาบัตร นำผู้เข้าอบรมมายังส่วนพุทธสถานของวิทยาลัยครูเลยเพื่อทำกิจกรรมที่เรียกว่าการบริหารจิต โดยกิจกรรมนี้จะมีวิทยากรที่เป็นพระสงฆ์เป็นผู้ชี้แนะ และนำการปฏิบัติ การมีพระสงฆ์เป็นผู้นำทำให้เกิดความน่าเชื่อถือมากกว่าวิทยากรที่เป็นฆราวาส การฝึกสมาธิใช้เวลาประมาณ 20 นาที เหตุผลของกิจกรรมนี้ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจิตใจ สร้างสติ ฝึกการควบคุม ความคิดของตนเอง ทำจิตให้สงบนิ่ง การที่จิตสงบนิ่งทำให้จิตมีพลัง มีความพร้อมที่จะรับเอาความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาตนเอง พัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าการบริหารจิตในการอบรมดังกล่าวเป็นเพียงการฝึกการบริหารจิตเบื้องต้น เพราะโดยส่วนใหญ่แล้วผู้เข้ารับการอบรมไม่ค่อยมีประสบการณ์ในการปฏิบัติ การฝึกสมาธิมาก่อน ดังนั้นสิ่งที่ผู้เข้าอบรมได้จากการทำกิจกรรมนี้

ตารางที่ 1 ตารางการฝึกอบรมข้าราชการตำรวจกองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดเลย

เวลา	วัน	วันที่ 1	วันที่ 2	วันที่ 3	วันที่ 4	วันที่ 5	
		คั่นนอน/ทำธุระส่วนตัว / เวลา 05.00 - 05.15 น. บริหารกิจการกาย/เกมส์/เคาท์ทิงชาติ 05.15 - 06.30 น. พัฒนาสถานที่/อาบน้ำ/ทำธุระส่วนตัว 06.30 - 07.00 น. รับประทานอาหาร 07.00 - 08.00 น. รับประทานอาหาร 08.00 - 09.00 น. รับประทานอาหาร 12.00 - 13.00 น. รับประทานอาหาร 18.00 - 19.00 น.					
		09.00-10.30 10.30-12.00 เดินทาง		วิทยาลัยครูกับ การบริการวิชา การแก่ชุมชน	- นโยบายเป้า หมายของ การพัฒนา	- การพัฒนาแบบผสมผสาน - การพัฒนาด้านจิตใจ - ภัยของชีวิต	
		13.00-15.00 15.00-17.00 รายงานตัว เข้าที่พัก		- สภาพปัญหาสังคมไทย - วิเคราะห์พฤติกรรมมนุษย์		ประสพการณ์ ความสำเร็จ (1)	ประสพการณ์ ความสำเร็จ (2)
		19.00-22.00 กลุ่มสัมพันธ์ ภาพยนตร์...		กลุ่มสัมพันธ์ สไลด์ ภาพยนตร์		ภาพยนตร์ สไลด์ วิดีโอ	ภาพยนตร์ วิดีโอ
		ทัศนคติความงาม ชีวิตสังคม - อยู่ดีมีสุข					จุดเทียนอุทิศการณ ประกาศปณิธาน - ปิดอบรม

น. 00.50 - 00.52 นอหพห

จะเป็นเพียงการเห็นความสำคัญและรู้แนวการปฏิบัติที่ถูกต้อง มากกว่า แต่อย่างไรก็ตาม แจก ชนะสิริ (2530: 49) ก็ได้กล่าวถึงการทำสมาธิเพื่อให้จิตได้สงบว่า "จะทำให้เรารู้จักตัวเราเองได้ดีขึ้น ทำให้ฉลาดขึ้น เป็นการกำจัดกิเลสภายใน (โลก โภคะ หลง) ให้บรรเทาเบาบางลง ถ้าจิตเป็นสมาธิจะมีความอึดเอิบใจ"

หลังจากการบริหารจิตแล้วจะเป็นกิจกรรมการบริหารกาย โดยใช้สถานที่สนามกีฬาของวิทยาลัยครูเลย มีอาจารย์พลศึกษา มานำการบริหารกายส่วนต่าง ๆ มีการบริหารกายประกอบดนตรีแบบแอโรบิคแดนซ์ บางรุ่นมีการฝึกโยคะด้วย ในระหว่างการบริหารกายก็จะมี การฝึกกระเปียบแถวไปด้วย

เหตุผลของการจัดกิจกรรมนี้ก็ด้วยให้เป็นไปตามหลักการที่ว่า การเริ่มต้นพัฒนาขึ้น ต้องเริ่มต้นด้วยความพร้อมเพรียง ความสามัคคี และเริ่มกันที่ตัวคนแต่ละคนให้รู้จักกระเปียบวินัยของตนเองและกลุ่ม รู้จักจำกัดสิทธิของตนเองเพื่อวินัยของส่วนรวม รู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี อันถือเป็น "ศีล" ของนักพัฒนา ส่วนการบริหารกายนั้นถือว่ามีผลสำคัญเช่นเดียวกับการกินอาหาร และการพักผ่อนแต่ละวันจึงควรหาเวลาเอาใจใส่บริหารร่างกายให้มีสุขภาพแข็งแรงให้มีความกระฉับกระเฉง คล่องแคล่ว ว่องไว ไม่อึดอาด ยืดขาด เพราะถ้าตำรวจสุขภาพร่างกายไม่ดีแล้ว จะบำบัดทุกข์บำรุงสุขราษฎรได้อย่างไร

เกมส์: หลังจากบริหารกายเสร็จ วิทยากรจะพาเล่นเกมหรือกลุ่มสัมพันธ์ในทุก ๆ เข้า เกมส์ที่ใช้เล่น เช่น เกมส์หาหมู, เกมส์เดินกั้งก้อ, เกมส์เข้าแถววงกลมขนาด-ซิด-นึ่ง, เกมส์ดึงเอว ฯลฯ

เหตุผล ในการเล่นเกมนี้ นอกจากจะเป็นการคลายเครียดและออกกำลังกายแล้ว หลังจากเกมส์เสร็จสิ้นลงทุกครั้งวิทยากรจะสรุปเกมส์ให้ผู้เล่นได้เห็นสาระที่ซ่อนอยู่ในเกมส์แต่ละอย่าง เกมส์แต่ละเกมส์จะก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ฝึกฝนการเป็นผู้นำใจนักกีฬา ไม่ถือตัว ลดมานะทิฐิ สร้างความสนิทสนมคุ้นเคย ทุกคนมีโอกาสแพ้ชนะ ทั้งยังมีโอกาสได้วิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองของกลุ่มและได้แก้ไขปัญหาร่วมกันด้วย

การเคารพธงชาติ: หลังจากเล่นเกมเสร็จ วิทยากรจะให้เข้าแถวเคารพธงชาติ ก่อนเคารพธงชาติจะร้องเพลงมาร์ชตำรวจไทย ซึ่งเป็นเพลงที่มีเนื้อหาสาระปลุกเร้าจิตใจ

เดือนสติของตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างดี เสร็จแล้วก็เคารพธงชาติ

เหตุผลของกิจกรรมนี้ก็คือ การให้ตระหนักถึงความเป็นชาติ ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

พัฒนาสถานที่/ทำธุระส่วนตัว 06.30-07.00 น. การพัฒนาสถานที่มุ่งให้ผู้เข้าอบรมได้ตระหนักถึงคุณค่าของความสะดวกสบายของสิ่งแวดล้อม เป็นการแสดงความกตัญญูต่อสถานที่ที่คุณประโยชน์ต่อคน จึงต้องช่วยบำรุงรักษาให้เป็นวิถีชีวิตไม่ว่าจะเป็นสถานที่ของตน ของคนอื่น หรือสถานที่ราชการ เสร็จจากการพัฒนาสถานที่แล้วก็รีบทำธุระส่วนตัวให้เสร็จภายในเวลา 07.00 น. การกำหนดเวลาที่ค่อนข้างจำกัดนี้ทำให้ทุกคนกระฉับกระเฉง ว่องไว ไม่เฉื่อย มีระเบียบวินัย และฝึกความรับผิดชอบไปในตัวด้วย

รับประทานอาหาร 07.00-08.00 น. การรับประทานอาหารหรือการกิน การดื่ม ในการฝึกอบรมพัฒนาจิตใจถูกนำมาเป็นสื่อในการสร้างจิตสำนึกในเรื่องการกิน จิตใจในการรับประทานอาหารออกจะมีหลายขั้นตอนบ้าง สร้างความอดอดใจให้แก่ผู้เข้าอบรมบ้างในวันแรก ๆ แต่เมื่อวิทยากรชี้แจงถึงเหตุผลในพิธีการต่าง ๆ แล้วทุกคนก็เข้าใจและปฏิบัติตามอย่างสบายใจ วิทยากรได้ชี้ให้เห็นว่าการกินเป็นเรื่องใหญ่ เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตที่ผูกพันกับปัญหาอื่น ๆ ในชีวิตมนุษย์อย่างแน่นแฟ้น การกินเป็นการสร้างสรรค์คุณภาพชีวิตทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ค่านิยมที่ถูกต้องในการกิน คือ กินอย่างถูกหลักโภชนาการ ถูกหลักอนามัย กินอย่างมีระเบียบวินัย ประหยัด เรียบง่าย อยู่ในฐานะของคนกินอย่างมีสัมมาทิฐิ ไม่ทำลายตนเอง ทำลายครอบครัวและบ่อนทำลายสังคม นอกจากนั้นวิทยากรยังชี้ให้เห็นว่า ถ้าทุกคนไม่ได้กินอาหาร ทุกคนจะได้สัมผัสกับความหิวโหย ความหิวโหยไม่เคยปราณีใครและพร้อมที่จะทำอะไรก็ได้เมื่อไม่อาจทนความหิวได้ ในโลกนี้หรือในบ้านเมืองเรานี้ยังมีผู้หิวโหยอีกมากในสังคมที่ควรได้รับการแบ่งปันเพื่อแผ้ว หากทุกคนอยู่อย่างประหยัด เรียบง่ายรู้จักประมาณในการกินแล้ว ความอดอยากหิวโหยในสังคมจะบรรเทาลงไป ดังนั้นจึงมีการจัดให้มีการรับประทานอาหารดังนี้

1. จัดอาหารให้กินเพื่ออยู่ คือ กินพอประมาณ แต่ประหยัด ใช้ภาชนะหลุมทานอาหาร มีโต๊ะ 1-2 อย่าง ลดปริมาณเนื้อลงแต่เพิ่มผักขึ้น
2. เข้าคิวรับประทานอาหารอย่างมีระเบียบ โดยไม่มีช้อนยกเว้น
3. เริ่มรับประทานอาหารพร้อม ๆ กัน หลังจากพิธีพิจารณาอาหาร
4. ก่อนรับประทานจะมีการพิจารณาอาหาร
5. ย้ำเตือนให้รับประทานอาหารให้หมด มีที่พิเศษอาหารที่เป็นที่

พิธีรับประทานอาหารจะเริ่มขึ้นเมื่อทุกคนมานั่งที่โต๊ะ พร้อมทั้งจะรับประทานอาหารแล้ว มีภาชนะอาหารวางอยู่เบื้องหน้า ให้ทุกคนสงบจิต 1 นาที เพื่อพิจารณาประเภทของสิ่งต่างๆ ที่มาประกอบเป็นอาหารและกล่าวถึงคุณค่าและความสำคัญของสิ่งเหล่านี้ อาหารที่จะกินนั้นประกอบด้วยข้าว เนื้อ ผักผักต่าง ๆ ซึ่งแต่ก่อนเขาเคยมีชีวิตมีจิตสำนึก แต่พวกเขาได้สละชีวิตเพื่อให้เราได้มีชีวิตต่อไปอีกกระยะหนึ่ง หากไม่มีสิ่งเหล่านี้เราคงอยู่ไม่ได้ ดังนั้นจึงขอให้ทุกคนได้ตระหนักถึงคุณค่าของอาหาร ด้วยการกินอย่างประหยัด เพื่อเราจะไม่เบียดเบียนชีวิตอื่นมากกว่านี้และจะได้เผื่อแผ่ให้คนที่ยังอดอยากทิวโหยให้ได้กินมากยิ่งขึ้น จากนั้นทุกคนก็พร้อมใจกันกล่าวข้อความที่ว่า

"ข้าพเจ้าจน อาหารทุกอย่าง อย่ากินทิ้งขว้าง เป็นของมีค่า

ผู้คนอดอยาก มีมากนักหนา สงสารบรรดา เด็กตาดี ๆ"

จากนั้นก็รับประทานอาหาร

นันทนาการ/แลกเปลี่ยนประสบการณ์ 08.00-09.00 น. ก่อนจะเข้ารับความรู้ในแต่ละวัน วิทยากรนำกิจกรรมนันทนาการส่วนใหญ่เป็นเพลง เพลงที่ใช้ร้องมีเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับเนื้อหาที่จะอบรมในช่วงต่อไป คณะผู้จัดอบรมถือว่าเพลงหรือดนตรีเป็นส่วนประกอบของชีวิตที่แสดงออกถึงสุนทรียภาพทางอารมณ์ ท่วงทำนองเพลงก็ไม่ได้ไร้สาระแต่เป็นท่วงทำนองที่ปลุกเร้าเพื่อสร้างจิตสำนึก ให้ปฏิบัติตามคุณธรรมหรือเนื้อหาสาระของเนื้อเพลง ทั้งที่ต้องปฏิบัติตามในทันทีและจะนำไปปฏิบัติในวิถีชีวิตต่อไป เพลงที่ร้องจะจัดไว้เป็นชุด ๆ ดังนี้คือ

1. ชุดชาติไทยและเพลงเทอดพระเกียรติ: ประกอบด้วยเพลงต่าง ๆ เช่น เพลงชาติไทย - เพลงสรรเสริญพระบารมี - ราชาเป็นสง่าแห่งแคว้น - เพลงพระราชนิเทศเทอดพระเกียรติ เป็นต้น
 2. ชุดละลายพฤติกรรม เช่น วินัยวินดี-ยินดีที่รู้จัก
 3. ชุดพัฒนาจิตใจ (สร้างวินัย-คุณธรรม) เช่น ตรงต่อเวลา -งานสิ่งใด -อย่าเกียจคร้าน -ความเกรงใจ -ความซื่อสัตย์
 4. ชุดปลูกฝังจิตสำนึก เช่น ค่าน้ำนม -ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว -กราบเท้าคุณพ่อ -รางวัลชีวิต
 5. ชุดต่อต้านอบายมุข เช่น กลัวจนจะทำงาน -ผีทั้ง 6 -อบายมุข
 6. ชุดสร้างความร่วมมือร่วมใจ เช่น เกิดมาพึ่งกัน -ผูกไมตรี -สร้างชาติ -สามัคคีชุมนุม
 7. ชุดสร้างอุดมการณ์ เช่น ปราบคนโกง -แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง -จับมือกันไว้ให้มั่นคง -คนทำงาน ฯลฯ
 8. ชุดผู้นำพัฒนา เช่น แว่วเสียงผู้นำ -พัฒนาบ้านเรา -ขอเวลาสามนาที -แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง แผ่นดินไทย
 9. ชุดอำนวยการได้แก่ เช่น ถึงวันที่ต้องลา -ก่อนจะจากกันไป -อย่าลืมนั่น -ขอสัญญา
- เพลงเหล่านี้ทางวิทยากรได้แจกเนื้อเพลงให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนเพื่อเลือกมาร้องร่วมกันได้ทุกโอกาสที่เหมาะสม ตลอดระยะเวลาของการฝึกอบรม
- ส่วนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จะดำเนินการต่อจากการนัดพบการ
- เหตุผล คือ คณะผู้จัดการฝึกอบรมเห็นว่าประสบการณ์ของแต่ละคนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์ของความล้มเหลวหรือความสำเร็จ ดังนั้นจึงจัดให้ผู้เข้าอบรมได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน โดยจัดให้ทุกวันยกวันวันแรก ได้มอบหมายให้แต่ละกลุ่มไปประชุมปรึกษาหารือกันว่า จากการฝึกอบรมที่ผ่านมาในแต่ละวัน ได้รับความรู้และประสบการณ์อะไรบ้าง มีปัญหาข้อขัดข้องอะไร และมีข้อเสนอแนะอะไร โดยวิทยากรจะกำหนดขอบเขตที่จะนำไปแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันดังนี้คือ

- ได้อะไรบ้างจากเรื่องที่ยอบรมในวันที่ผ่านมา
 - ประสบการณ์ที่ได้จะนำไปใช้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน หรือหน่วยงานอย่างไร
 - การฝึกอบรมที่ผ่านมามีข้อดีข้อเสียอย่างไร และมีข้อเสนอแนะอย่างไร
- ตัวแทนแต่ละกลุ่มจะมาเสนอผลการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของกลุ่มตนที่ได้ประชุมสรุปกันในภาคกลางคืน การปฏิบัติเช่นนี้จะมีทุกวันตลอดระยะเวลาอบรม

รับประทานอาหารเที่ยง 12.00-13.00 น. โดยมีกระบวนการเช่นเดียวกับการรับประทานอาหารในช่วงเช้า

ทำธุระส่วนตัว 17.00-18.00 น.

รับประทานอาหารเย็น 18.00-19.00 น.

สวดมนต์/ประชุมกลุ่ม 22.00-23.00 น.

พักผ่อน 23.00-05.00 น.

4.2 เนื้อหา กิจกรรมและกระบวนการฝึกอบรมในแต่ละวัน

จากตารางการฝึกอบรม ตามตารางที่ 1 นั้นจะเห็นว่ามีระยะเวลาฝึกอบรม 4 วันครึ่ง และในหัวข้อที่ 4.1 ก็ได้เสนอกิจวัตรประจำวันพร้อมกับรายละเอียดของกิจกรรมและมูลเหตุของกิจกรรมนั้น ๆ ไปแล้ว ในส่วนต่อไปนี้จะได้เสนอผลการศึกษาถึงกระบวนการฝึกอบรมพร้อมกับเนื้อหาสาระของแต่ละกระบวนการ โดยแยกเป็นรายวัน เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ถึงวันที่ 5 ดังนี้

4.2.1 วันที่ 1 กิจกรรมในวันนี้ มีดังนี้

- การรายงานตัว เข้าที่พัก
- การปฐมพยาบาล
- แบ่งกลุ่ม และคณะกรรมการกลุ่ม
- เลือกผู้นำของรุ่น

1. การรายงานตัวและเข้าที่พัก เวลา 13.00-15.00 น.

ตำรวจจาก สภอ. และ สภต. ต่าง ๆ เข้ารายงานตัวต่อวิทยาการฝ่ายปกครองซึ่งเป็นนายตำรวจที่ได้รับมอบหมายจากกองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดเลย จำนวน 6 นาย จากนั้นก็เข้าที่พัก คือ หอพักทางนภยูงและหอพักภูเรือ ที่จัดสร้างไว้ให้เป็นหอพักนักศึกษา

2. ประชุมพิเศษ เวลา 15.00-17.00 น. หลังจาก ตำรวจที่

เข้าอบรมมาพร้อมกันที่ห้องประชุมแล้ว จะเข้าสู่กระบวนการประชุมพิเศษ ในการประชุมพิเศษ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รู้จักกับวิทยาการที่จะอยู่ประจำกับผู้เข้าอบรมและจะทราบถึงแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการกินอยู่หลับนอน ฯลฯ ซึ่งโดยปกติจะไม่มีความสะดวกสบายเหมือนกับการอบรมโดยทั่วไป จะต้องใช้ความมานะอดทนการช่วยเหลือตนเอง และร่วมมือกันตลอดเวลาของการฝึกอบรมระเบียบวินัยของการอบรมไม่ได้กำหนดไว้แน่ชัดก็เพราะ ตำรวจถือว่าวินัยและพร้อมที่จะปฏิบัติตามคำสั่งของวิทยาการฝ่ายปกครองที่ถือเป็นผู้บังคับบัญชาขั้นต้นอยู่แล้ว

หลังจากประชุมพิเศษเสร็จวิทยาการจะแบ่งกลุ่มซึ่งจะใช้เป็นกลุ่มถาวรตลอดจนเสร็จสิ้นการอบรม จะมีประมาณ 5-6 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 15-20 คน

เหตุผล ที่จัดให้ผู้เข้าอบรมแบ่งเป็นกลุ่ม ก็เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการฝึกอบรม ประการหนึ่งก็คือ การร่วมมือร่วมใจหรือความสามัคคี พลังกลุ่มจะมีอำนาจต่อรองสูงและโดยธรรมชาติของมนุษย์ก็ชอบที่จะรวมกลุ่มกันอยู่แล้ว ดังนั้นหากมีการจัดระบบระเบียบการรวมกลุ่มเพื่อปฏิบัติกิจกรรมที่พึงประสงค์ ก็จะทำให้เกิดประโยชน์ร่วมกันสูง กลุ่มที่แบ่งนี้จะถูกวิทยาการใช้กิจกรรมเป็นสื่อให้ปฏิบัติงานร่วมกันตลอดระยะเวลาของการฝึกอบรม ในแต่ละกลุ่มจะต้องมีหลักการและแนวปฏิบัติในกลุ่มดังนี้

- ทุกกลุ่มมีประธานกลุ่ม รองประธาน เลขากลุ่ม ผู้ช่วยเลขา โดยเปิดโอกาสให้มีการเลือกกันอย่างเสรี
- ให้ทุกกลุ่มมีชื่อกลุ่ม คำขวัญประจำกลุ่ม โดยร่วมกันคิดขึ้น
- วิทยาการจะกระตุ้นเตือนให้มีการควบคุมดูแลรับผิดชอบกันเองในกลุ่ม โดยการลดการชี้แนะลงเรื่อย ๆ จนเกิดการพึ่งตนเองของกลุ่ม
- กระตุ้นให้มีการแข่งขันกับกลุ่มอื่น ๆ การยกย่องชมเชย หรือตำหนิตำหนิเป็นกลุ่ม

4. ภาพยนตร์ เวลา 20.00-22.00 น. สารของภาพยนตร์วันนี้เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการสิ้นชาติ สิ้นแผ่นดินของชาวเขมร ซึ่งต้องประสบกับชะตากรรมความยากลำบาก ต้องอพยพลี้ภัยสงครามท่ามกลางความอดอยากหิวโหย ดูแล้วสลดใจภาพยนตร์เรื่องนี้ใช้เวลาประมาณ 30 นาที เมื่อดำเนินการเสร็จ วิทยากรก็สรุปประเด็นสำคัญของภาพยนตร์ คือ เรื่องของการลำบากยากเข็ญของคนไทย ซึ่งอาจจะเป็นเหมือนประเทศเขมรก็ได้หากคนไทยเห็นแก่ตัวอยู่อย่างตัวใครตัวมัน ติดยัดในเมื่งาภิรัฐ เกียจคร้าน ไม่ร่วมมือกัน สารของภาพยนตร์ชุดนี้จะเป็นจุดเชื่อมโยงถึงหัวข้อการบรรยายในวันต่อไป

5. ประชุมกลุ่ม เวลา 22.00-23.00 น.

6. พักผ่อน, หลับนอน เวลา 23.00-05.00 น.

4.2.2 วันที่ 2 สารและกิจกรรมในวันนี้ มีดังนี้

- วิทยาลัยครูกับการบริการวิชาการแก่ชุมชน
- นโยบาย เป้าหมาย ปรัชญา การพัฒนา
- สภาพปัญหาสังคมไทย
- วิเคราะห์พฤติกรรมมนุษย์
- สร้างคนสร้างชาติ

1. วิทยาลัยครูกับการบริการทางวิชาการแก่ชุมชน เวลา 09.30-10.30 น. หลังจากพิธีเปิด มีการบรรยายโดยอธิการวิทยาลัยครูในหัวข้อวิทยาลัยครูกับการบริการทางวิชาการแก่ชุมชน สารของการบรรยายส่วนใหญ่อยู่ในรายละเอียดของข้อที่ 1.1 ในต้นบทที่ 4

เหตุผล คือ เน้นย้ำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทราบที่วิทยาลัยครูจะให้บริการอะไรแก่ชุมชนได้บ้าง

2. นโยบาย เป้าหมาย ปรัชญาการพัฒนา เวลา 10.30-12.00 น. หัวข้อนี้เป็นหน่วยปริยัติ คือ ภาควิชาความรู้ทางวิชาการอันดับแรกที่จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เข้าใจกรอบนโยบาย จุดประสงค์ แนวความคิดในการฝึกอบรม เพื่อให้ผู้เข้าอบรมและวิทยากรเข้าใจในแนวทางและเป้าหมายของการฝึกอบรมตรงกัน

วิธีการที่ใช้ คือ การบรรยาย มีแผ่นใสและเอกสารประกอบ

3. สภาพปัญหาสังคมไทย เวลา 13.00-15.00 น.

เหตุผลในการกำหนดหัวข้อนี้คือ ถ้าบุคคลไม่รู้จักปัญหาของตนเอง ไม่รู้จักทุกข์ ก็จะจมอยู่ในกองทุกข์นั้นเรื่อยไป และบุคคลไม่รู้จักสุขก็จะมัวเมาอยู่ในความสุขจอมปลอมนั้นเรื่อยไป จะแก้ปัญหาสังคมได้ก็ต้องแก้ปัญหาดตัวเองและรู้ปัญหาทั้งหมดก่อน ดังนั้นผู้เข้ารับการอบรมจึงจะได้รู้สภาพปัญหาและความจริงของคนและสังคมไทย และถูกกระตุ้นให้มีความกล้าที่จะเผชิญและขจัดปัญหาต่าง ๆ ให้หมดไปจากตนเองและสังคม จากหัวข้อนี้

วิธีการที่ใช้ คือ การบรรยายประกอบแผ่นใส และภาพยนตร์ชุดครูบ้านนอกเกาหลีสาระของภาพยนตร์เรื่องครูบ้านนอกเกาหลีนั้น แสดงให้เห็นถึงปัญหาของสังคมที่ด้อยการพัฒนา ผู้คนมัวเมาในอบายมุข โดยเฉพาะพ่อบ้านซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวติดเหล้าติดการพนัน เกียจคร้าน ทำกิน ปล่อยภาระในการเลี้ยงดูลูกหลาน และงานบ้านเป็นของภรรยา สถานภูมิประเทศที่ถูกปล่อยให้รกร้างว่างเปล่า การไม่มีระเบียบวินัยของเด็ก ๆ ซึ่งขาดคนอบรมสั่งสอน ต่อมาชุมชนนี้ได้มีครูหนุ่มสาวสามีภรรยาเข้าไปทำการสอน ครูพยายามต่อต้านความคิดและการกระทำที่ก่อให้เกิดความยากจน ความโง่ ความเจ็บป่วยทุกรูปแบบ แต่ก็ได้รับการต่อต้านจากพ่อบ้านทุกรูปแบบเช่นกัน ครูต้องใช้ความอดทน อดกลั้น ความรักที่มีต่อเด็ก ๆ เขวายนอย่างแท้จริงจนทำให้ครูเอาชนะใจเด็ก ๆ ได้ และมีผลต่อการเอาชนะความดีร้ายของผู้ใหญ่ในชุมชนนั้นได้ และสามารถนำผู้คนในสังคมนั้นพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขาให้ดีขึ้นอย่างน่าชื่นชม

วิทยากรได้ชี้แนะให้ผู้เข้าอบรมได้หันกลับมามองตนเองมองสังคมและหน่วยงานตนเองว่ามีลักษณะเช่นนี้หรือไม่ คือ ลักษณะของผู้ด้อยพัฒนาที่

- ละอายในความยากจน
- ไม่กล้ากฎหมายแต่กลัวผีสังเวยดา
- ประมาทว่าจะมีคนมาช่วย
- ไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน
- เจ้าถ้อยหมอดความ
- คบกันไปทำชั่ว

- ไม่ศรัทธาในกุศลธรรม
- ไม่รู้วัตถุประสงค์ในการพัฒนาตนเองและสังคม และเกียจคร้านการทำงาน

ซึ่งสรุปปัญหาทั้งหมดล้วนเกิดจากคนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด การแก้ปัญหาต้องแก้ที่คน ก็ใช้ว่าจะต้องไล่ฆ่าคนเลว ๆ ให้หมดไป แต่จะต้องร่วมมือสร้างคนดีให้เกิดขึ้นในสังคมให้มากที่สุด เริ่มต้นด้วยการสร้างตนเองให้เป็นคนดี

โดยเฉพาะปัญหาของตำรวจนั้น วิทยากรได้แสดงความเห็นใจชีวิตข้าราชการตำรวจ ด้วยการนำบทความเรื่อง "ตำรวจก็มีหัวใจ" มาอ่านให้ผู้เข้าอบรมได้ฟัง เนื้อหาของบทความนี้ ได้เรียกร้องให้เห็นใจข้าราชการตำรวจ ซึ่งแท้จริงแล้วตำรวจก็คือ ประชาชนคนหนึ่งเช่นกัน มีครอบครัว มีลูก มีญาติพี่น้องต้องรับผิดชอบ เงินเดือนตำรวจโดยเฉพาะพลตำรวจนั้นมีน้อยมาก แต่ ภาระหน้าที่ที่ต้องเสี่ยงภัยอันตรายคอยคุ้มภัยให้กับประชาชน แต่ตำรวจส่วนน้อยทำให้ภาพพจน์ ตำรวจเสียไปอย่างน่าเสียดาย... จากบทความนี้ทำให้ผู้เข้าอบรมจิตใจคล้อยตามวิทยากร เพราะเนื้อหาในบทความตรงกับความเป็นจริงในชีวิต

4. วิเคราะห์พฤติกรรมมนุษย์ เวลา 15.00-17.00 น.

เหตุผลของการอบรมในเรื่องนี้ ก็เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้เข้าใจธรรมชาติของคนของตนเอง ทำให้รู้เท่าทันพฤติกรรมและความคิดของตนเอง จะรู้ว่าตนเองนั้นมีส่วนประกอบที่สำคัญสองส่วนคือร่างกายกับจิตใจ จิตใจเป็นนายร่างกายเป็นบ่าว จิตใจเป็นผู้ควบคุมพฤติกรรมทางกาย ดังนั้นผู้เข้าอบรมจึงควรจะได้รู้จักควบคุมจิตใจตนเองให้อยู่ในกรอบของสังคม

วิธีการอบรม ใช้เทคนิคกลุ่มกลุ่มสัมพันธ์ คือ ให้เล่นเกมสื่ชื่อว่า "ท่ายปัญหาชิงรางวัล" (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก) ลักษณะการอบรมในหัวข้อนี้จะใช้วิธีการหลอกล่อให้ผู้เข้าอบรมแสดงพฤติกรรมของตนเองออกมาโดยการให้แต่ละกลุ่มแข่งขันกันท่ายปัญหา ถ้าตอบถูกจะได้คะแนน ถ้าตอบผิดก็ไม่ได้คะแนน วิทยากรจะกระตุ้นให้มีการแข่งขันกันระหว่างกลุ่ม ผู้เข้าอบรมจะแสดงความรู้สึกดีใจเมื่อได้คะแนน เสียใจเมื่อไม่ได้คะแนนและแสดงพฤติกรรมอื่น ๆ ออกมาอีกมากมาย ตามที่วิทยากรคาดเอาไว้ จากนั้นวิทยากรก็จะสรุปให้เห็น ส่วนที่ซ่อนอยู่ในเกมส์นี้ คือ

- คน ชอบล่าเหตุผล ชอบแก้ตัว แม้สิ่งที่ทำไปนั้นทำโดยไม่ได้คิด แต่ก็หาเหตุผลมาอ้างจนได้
- คนเราต้องการเป็นผู้ชนะ เมื่อชนะย่อมดีใจ เมื่อแพ้ย่อมเสียใจ
- ความจริงในโลกมี 2 ชนิด คือ ความจริงแท้ กับความจริงโดยสมมติ คนส่วนใหญ่ มักจะหลงติดยึดกับความจริงโดยสมมติ เช่น เมื่อบอกว่าตอบปัญหาถูกก็ดีใจสุขใจ ทั้ง ๆ ที่ความจริงการจะให้ถูกหรือผิดถูกกำหนดไว้ล่วงหน้าแล้ว
 - ชีวิตคนมีหลายประเภท บางคนต้นชีวิตดี ตอนปลายก็ดี ,บางคนต้นดีปลายไม่ดี บางคนต้นไม่ดีแต่ปลายชีวิตดี และบางคนตอนต้นไม่ดีปลายก็ไม่ดีด้วย แต่สุดท้ายก็ตายทุกคน (วิทยากรย้อนถามผู้เข้าอบรมว่าทุกคนรู้ว่าช่วงต้นชีวิตคนเป็นเช่นไร แต่ตอนปลายชีวิตทุกคนสามารถกำหนดได้ว่าจะไปดีหรือไม่ดี ให้คิดพิจารณาเลือกทางเดินด้วยตัวเอง)
 - ต้องเข้าใจธรรมชาติของโลกและชีวิตไม่ควรดีใจ เสียใจจนเกินไปเพราะทุกอย่าง เป็นอนัตตา มีลาภ-เสื่อมลาภ, มียศ-เสื่อมยศ นินทา สรรเสริญ สุขและทุกข์ ย่อมเกิดขึ้นกับทุกคน

ข้อสังเกตในการจัดกิจกรรมนี้ ผู้เข้ารับการอบรมบางคนไม่พอใจที่ถูกวิทยากรหลอก ให้แสดงอารมณ์ความรู้สึกที่แท้จริงออกมา แต่เมื่อได้รับการชี้แจงก็เข้าใจและประทับใจกับเกมส์นี้มาก กิจกรรมนี้ผู้เข้ารับการอบรมจำได้อย่างแม่นยำ เพราะได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ทุกคนมักจะพูดว่าสนุกสนานและได้ข้อคิดที่มีประโยชน์ แต่เกมส์นี้จะใช้ไม่ได้ผลกับผู้ที่เคยเล่นมาแล้ว

5. สร้างคนสร้างชาติ เวลา 19.00-22.00 น.

เหตุผลและหลักการของหัวข้อนี้ คือ การให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ตระหนักความสำคัญของการพัฒนาตนเองในด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพการงาน และโดยเฉพาะ การพัฒนาความคิดจิตใจนี้ นับเป็นหัวใจสำคัญที่สุด

ส่วนวิธีการอบรม คือ การใช้สื่อ คือ ภาพยนตร์หรือวีดีโอเทป ชุด "คลองธงแดง" หรือ "เสียงกู่จากครุใหญ่" ภาพยนตร์ทั้งสองเรื่องสอนคุณธรรมและชี้แนะแนวทางที่จะสร้างตนสร้างสังคมและประเทศชาติ อย่างไร จากนั้นวิทยากรจะสรุปชี้แนะประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับการ

สร้างคน สร้างชาติ ด้วยแผ่นดิน คือ

- ยุทธศาสตร์การพัฒนาคอนต้องเริ่มที่แม่ - แก้วที่พ่อ - ก่อที่ลูก - ปลูกที่ครูอาจารย์ -
 ประสานงานเอกชน - นิมนต์พระ - เอาชนะตนเอง

- การขยายผลสู่สังคม โดยเริ่มจากพัฒนาตนเองให้เป็นธรรมชาติ - นำครอบครัว
 ให้พาสัก - ปลูกสามัคคีทำดีในหน่วยงาน - ประสานประโยชน์สู่ชุมชนและประเทศชาติ

- แก้ปัญหาสังคมไทย โดย ส่งเสริมศาสนาอย่างจริงจัง - ผู้ใหญ่เป็นตัวอย่างที่ดีจัดให้
 มีการศึกษาอบรม - ปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้อง - ยกย่องคนมีศีลธรรม - จัดกิจกรรมชมรมสมาคม -
 นิยมวัฒนธรรมไทย - ใฝ่ใจศึกษา - ศรัทธาการเสียสละ - เอาชนะใจตนเอง

ข้อสังเกตอื่น ๆ ผู้วิจัยเห็นว่า สื่อที่ใช้ในการอบรมมีความสมบูรณ์อยู่ในตัว วิทยากร
 เพียงแต่ชี้แนะในประเด็นที่ผู้เข้าอบรมควรสนใจ และสรุปเพื่อให้ผู้เข้าอบรมมองย้อนเข้าหาตัว
 เองเท่านั้นก็สามารถทำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ข้อคิดอย่างเพียงพอแล้ว

หลังจากกิจกรรมนี้เสร็จแล้วก็เข้าสู่กิจวัตรประจำวัน คือ การประชุมกลุ่มเพื่อสรุป
 ผลของแต่ละกลุ่มได้ในแต่ละวันและนักพ่อน ในเวลา 23.00 น.

4.2.3 วันที่ 3 สาระและกิจกรรมในวันนี้ มีดังนี้

- การพัฒนาแบบผสมผสานตามอุดมการณ์ แผ่นดินธรรม-แผ่นดินทอง
- พิษภัยของชีวิต
- ประสบการณ์ความสำเร็จ

1. การพัฒนาแบบผสมผสานตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรม-แผ่นดินทอง

เวลา 09.00-10.30 น. หลักการและเหตุผลของหัวข้อนี้มุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้
 เข้าใจหลักการของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน บ้าน-วัด-โรงเรียน และเข้าใจแนวทางการ
 พัฒนาตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรม-แผ่นดินทอง โดยเฉพาะแผ่นดินธรรม-แผ่นดินทอง ในตัวบุคคล
 คือ การมีจิตใจที่ได้รับการพัฒนาแล้ว เรียกว่า แผ่นดินธรรม ส่วนการขยันขันแข็งประกอบอาชีพ
 ธุรกิจการงานจนมีฐานะความเป็นอยู่ดีนั้น คือ แผ่นดินทอง ทั้งหมดนั้น เริ่มขึ้นที่ตัวบุคคล

วิธีการอบรมในการอบรมใช้การบรรยายประกอบแผ่นใส

2. พิษภัยของชีวิต เวลา 10.30-12.00 น. หลักการและเหตุผลของหัวข้อนี้ สืบเนื่องจากผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่ติดเหล้าติดบุหรี่มาก ดังนั้นในหัวข้อนี้จึงเชิญวิทยากรซึ่งเป็นนายแพทย์จากโรงพยาบาลเลยมาบรรยายเรื่องพิษภัยของเหล้าและบุหรี่โดยตรง วิธีการอบรมใช้การบรรยายประกอบสไลด์ แผ่นใส และของจริงซึ่งเป็นปอดของผู้ที่เป็นโรคมะเร็งเนื่องมาจากการสูบบุหรี่

3. ประสบการณ์ความสำเร็จ เวลา 13.00-17.00 น. เป็นเนื้อหาที่เข้าสู่ภาคปฏิบัติ หลักการและวิธีการของหัวข้อนี้ คือ การให้เห็นตัวอย่างจากบุคคลหรือหน่วยงานที่มีเงื่อนไขในการปฏิบัติคล้ายกันหรือเหมือนกับผู้เข้าอบรม หัวข้อประสบการณ์ความสำเร็จนี้ นับว่าเป็นหัวใจของการฝึกอบรมเลยทีเดียว เพราะบุคคลตัวอย่างหรือหน่วยงานที่นำเสนอแนวทางที่ได้ปฏิบัติไปแล้วและประสบผลสำเร็จนั้น เป็นสิ่งจูงใจให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้สึกชื่นชม อยากจะเอาเป็นแบบอย่างและคุณสมบัติเฉพาะตัวของบุคคล ที่นำมาเป็นแบบอย่างนั้น ก็เป็นแบบอย่างที่คุณเข้ารับการอบรมยอมรับ เช่น ความขยันขันแข็ง ความเอาใจจริงเอาใจในการทำงาน การอดออม การร่วมมือร่วมใจและแม้กระทั่งการละอบายมุข

ในการฝึกอบรมพัฒนาจิตใจครั้งนี้ได้นำกรณีตัวอย่างหรือประสบการณ์ความสำเร็จมาเสนอ 2 ลักษณะคือ

- กรณีตัวอย่างความสำเร็จเฉพาะบุคคล
- กรณีตัวอย่างของหน่วยงาน

1. กรณีตัวอย่างเฉพาะบุคคล ได้เชิญผู้ที่ถือว่าเป็นบุคคลตัวอย่างและประสบผลสำเร็จในชีวิต ซึ่งผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาเป็นวิทยากรใน 15 รุ่นที่จัดอบรมดังนี้

1.1 นายคำจันทร์ โกมาสถิตย์ อดีตครูใหญ่โรงเรียนบ้านขอนแก่น อำเภอเมืองเลย ได้เล่าเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำสวนมะขามหวาน 100 ต้น ขายได้เงินปีละ 200,000 บาท สับปะรดที่ปลูกขายได้ 4,000 บาทต่อเดือน รอบ ๆ สวนปลูกชะอมเก็บขายได้วันละ 80-100 บาท เฉลี่ยแล้วรายได้ต่อปีประมาณ 284,500 บาท ซึ่งเป็นรายได้ที่สูงมาก แต่วิถีชีวิตของนายคำจันทร์ก็เป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ๆ ง่าย ๆ และไม่เดือดร้อน

1.2 ผู้ใหญ่บ้านหญิงนางศรีนวล ศรีไตร ผู้ใหญ่บ้านบ้านวังยาวใหญ่ ต.นาหนองทุ่ม อ.ซุมแพ จ.ขอนแก่น ซึ่งเป็นเจ้าของฟาร์มแมงดา ทำสวนมะม่วง ปลูกถั่วลิสงเลี้ยงผึ้งเสริมรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว ทั้งที่พื้นความรู้เดิมไม่สูงนักเป็นตัวอย่างของความขยันขันแข็งและปัจจุบันนางศรีนวล ศรีไตรยังเป็นเจ้าของกิจการรถปรับอากาศซุมแพทั่วด้วย

1.3 จ.ส.ต.ฉลอง ภูศรีโสม เป็นแบบอย่างที่ดีผู้ได้รับการอบรมสนใจมาก เพราะเดิม จ.ส.ต.ฉลอง เป็นตำรวจที่ติดการพนัน เหล้า บุหรี่ อบรมทุกชนิด ชีวิตมีหนี้สินมากมาย แต่ครั้งตัดขาดจากสิ่งเหล่านี้ได้ก็สามารถพัฒนาชีวิตจนดีขึ้นเห็นได้ชัด หนี้สินหมดไป มีรายได้เสริมจากการเลี้ยงหมู ขายน้ำมันที่หน้าบ้าน ครอบครัวมีความเป็นอยู่อย่างสงบสุขไม่มีการทะเลาะเบาะแว้งกันเช่นแต่ก่อน การปฏิบัติงานในหน้าที่ดีขึ้นจนได้รับความดีความชอบบ่อย ๆ และได้ยศเป็นนายดาบตำรวจในเวลาต่อมา

1.4 นายคล้าย พาหวัน ครูโรงเรียนบ้านท่ากุดเชียง ตำบลปากปวน อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ซึ่งเป็นเจ้าของไร่นาสวนผสม มีการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ผล เลี้ยงสัตว์ ทำสวนครัว เลี้ยงปลา มีรายได้จากการทำไร่นาสวนผสมเป็นจำนวนไม่น้อย สามารถดำรงชีวิตได้เป็นอย่างดี

1.5 นายประหยัด ภูหนองโอง ผู้ที่ไม่ยอมก้มหัวให้กับอุปสรรคและปัญหา จนประสบผลสำเร็จอย่างยิ่งในชีวิต ได้รับการคัดเลือกให้เป็นคนไทยตัวอย่างปีพ.ศ. 2528 นายประหยัดเป็นเด็กกำพร้าที่ตาบอดสนิททั้งสองข้างมาตั้งแต่อายุได้ 5 ขวบ แต่ได้ต่อสู้ดิ้นรนจนเข้าไปเรียนโรงเรียนสอนคนตาบอด แล้วสอบเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยผ่านข้อเขียนแต่ไม่ผ่านสัมภาษณ์ เกิดความอึดแต่ไม่ถอยเข้าไปชี้แจงกับอาจารย์ที่สัมภาษณ์ว่าตนสามารถเรียนได้โดยไม่ให้ใครเดือดร้อนด้วยการฟังเทป และจดบันทึกด้วยนิมฟ์ติด อาจารย์เห็นใจจึงยอมรับให้เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยวิชาการศึกษาในที่สุด ขณะเรียนก็ทำงานหาเงินเรียนด้วย ด้วยการเป็นพนักงานรับโทรศัพท์เป็นภาษาอังกฤษ และขายบริการการท่องเที่ยว แปลจดหมายให้บรรดาเมียเช่า จนสำเร็จการศึกษา เคยไปศึกษาดูงาน (ฟังงาน) จากต่างประเทศ และได้รับการแต่งตั้งจากองค์การสหประชาชาติให้เป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับการสงเคราะห์คนตาบอด ปัจจุบันมีสำนักงานเป็นของตัวเอง คือ มูลนิธิธรรมิกชนคนตาบอด ที่จังหวัดขอนแก่น มี

ภรรยาและบุตร 2 คน หลักในการดำเนินชีวิตที่เป็นตัวอย่างแก่ผู้เข้าอบรมและคนที่ติดตามที่เข้าฟังคือ

"ไม่เป็นภาระแก่คนอื่น-ฟังตนเองได้-ให้คนอื่นได้ฟัง"

"ผมไม่ตกในทะเลทรายฉันใด การช่วยเหลือสำหรับผู้อ่อนแออย่าไม่เกิดขึ้นฉันนั้น"

"ผู้นำใช้งานผู้ตามต้องแนะให้ทำ ทำให้ดูเป็นตัวอย่างด้วย"

"การทำงานถ้ายึดเป้าหมายแต่อิงหลักเกณฑ์ย่อมสำเร็จ แต่ถ้าทำงานแล้วยึดระเบียบ ไม่สนใจเป้าหมาย งานย่อมไม่สำเร็จ"

"ถ้าตนเองมีข้อบกพร่องที่แก้ไขไม่ได้ เช่น ตาบอดต้องยอมรับตนเอง เสียก่อนแล้ว จึงสร้างกำลังใจพร้อมกับรักตัวเองให้มาก"

1.6 นายสุรพล โคตรนรินทร์ อาจารย์วิทยาลัยครูเลยซึ่งหาอาชีพเสริมจากการใช้เนื้อที่เพียง 1 งาน หลังบ้านพักปลูกดอกมะลิขายได้รายได้วันละ 200 บาท ไม่รวมรายได้จากการขายกิ่งพันธุ์อีก

1.7 นายวิโรจน์ ปิยะวิทยานันท์ อาจารย์วิทยาลัยครูเลยซึ่งมีความรู้ความสามารถในการเลี้ยงผึ้งเป็นอาชีพเสริม จนสามารถจะทำได้เป็นอาชีพหลักได้

การบรรยายของบุคคลตัวอย่างเหล่านี้ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดกำลังใจและเห็นจุดเริ่มต้นที่จะปรับปรุงตนเองมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

2. กรณีตัวอย่างของหน่วยงาน ได้เชิญตัวแทนตำรวจจากกองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นสถานีตำรวจที่ได้รับการยอมรับว่ามีการพัฒนาทั้งบุคคล สังคมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนกระทั่งการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานมาบรรยายประกอบสไลด์ให้ตำรวจที่เข้าอบรมดู เพื่อกระตุ้นให้เห็นผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นและเป็นแนวทางในการปรับปรุงหน่วยงานของตนเอง

จุดเด่นของการพัฒนาหน่วยงานของกองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดอุดร คือ การรณรงค์พัฒนาคุณภาพชีวิตตำรวจ พัฒนาจิตสำนึก โดยการฝึกอบรมพัฒนาจิตใจในลักษณะเดียวกันนี้จากการพัฒนาตนเองมุ่งสู่การพัฒนาครอบครัว โดยยึดคุณธรรม 3 ประการ คือ - การขยัน

อย่างฉลาดปราศจากอบายมุข -การพึ่งตนเองอย่างมีศักดิ์ศรี -การร่วมมือร่วมใจกันทำงาน จะเห็นได้ว่าภรรยาของตำรวจผู้ใหญ่ผู้น้อยไม่มีเวลามานั่งเล่นไม่เหมือนเมื่อก่อน บริเวณบ้านพักของตำรวจจะถูกจัดให้มีสภาพแวดล้อมที่สวยงามด้วยไม้ดอกไม้ประดับ จัดตั้งสหกรณ์ในหน่วยงาน มีโรงเลี้ยงโคนม มีบ่อเลี้ยงปลา มีการปลูกพืชผักสวนครัวไว้บริโภค ปรับปรุงพื้นที่ว่างเปล่าเป็นนาข้าว เล้าไก่ ฯลฯ ตำรวจจตุรฯ ไม่มีเวลาไปรีดไถหลังจากทำงานก็มารดน้ำพืชผัก มาสีข้าว รีดนมวัว ให้อาหารไก่ ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลในหน่วยงาน จากนั้นประสิทธิภาพในการทำงานในหน้าที่ของผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ก็จะเกิดขึ้นตามมา

นั่นคือ ข้อสรุปสั้น ๆ จากการบรรยายของตัวแทนตำรวจจากจังหวัดอุดรธานีที่ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเห็นแนวทางชัดเจนในการที่จะพัฒนาหน่วยงานของตน

4.2.4 วันที่ 4 เวลาตลอดวันในวันนี้ คือ การศึกษาดูงาน สถานที่ไปดูงานในการอบรม 15 รุ่น นั้น แตกต่างกันไปตามความเหมาะสม รุ่นแรก ๆ จะดูงานในสถานที่ทำงานของผู้ประสบผลสำเร็จที่ไปบรรยายในวันที่ 3 แล้ว วันนี้จึงมาดูของจริง ซึ่งได้แก่ การดูไร่มะขามหวานและสับปะรด, มะนาว, ชะอม ของนายคำจันทร์ โคมาสถิตย์ และคนอื่น ๆ ดังที่กล่าวไปแล้วในวันที่ 3 นอกจากนี้ก็ดูหมู่บ้านพัฒนาที่ประสบผลสำเร็จ เช่น

- บ้านห้วยปาน บ้านห้วยสวรรค์ ตำบลผาสามยอด อ.วังสะพุง จังหวัดเลย ซึ่งผู้นำหมู่บ้านและชาวบ้านได้ร่วมกันพัฒนาตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรม-แผ่นดินทอง
- บ้านหนองมะม่วง ตำบลนาอ้อ อ.เมือง จ.เลย ซึ่งเป็นหมู่บ้านพัฒนาในลักษณะเดียวกัน

ในรุ่นต่อ ๆ มา ได้ไปศึกษาดูงานสถานที่ตำรวจภูธรอำเภอ, ตำบลต่าง ๆ ซึ่งได้รับการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัด จากตำรวจที่ผ่านการอบรมในรุ่นแรก ๆ ลักษณะการพัฒนาจะเป็นรูปแบบการพัฒนา เช่นเดียวกันกับกองกำกับการตำรวจภูธรธานี สถานที่ตำรวจที่ไปดูงาน คือ

1. สถานที่ตำรวจภูธรตำบลปวนพูน อำเภอภูกระดึง
2. สถานที่ตำรวจภูธรอำเภอภูกระดึง
3. สถานที่ตำรวจภูธรตำบลหนองหญ้าปล้อง อำเภอวังสะพุง

4. สถานีตำรวจภูธรตำบลผาขาว อำเภอภูกระดึง
5. สถานีตำรวจภูธรตำบลนาดินดำ อำเภอเมือง
6. สถานีตำรวจภูธรตำบลเขียงกลม อำเภอปากชม

การไปศึกษาดูงานในแต่ละแห่งนอกจากจะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เกิดประสบการณ์ในอันที่จะนำไปปฏิบัติในวิถีชีวิตประจำวันแล้ว บุคคลหรือหน่วยงานที่ถูกคัดเลือกให้เป็นตัวอย่างยังมีความภาคภูมิใจที่ตนเองได้รับเกียรติจากสังคม ซึ่งจะมีผลทำให้เกิดกำลังใจพัฒนากิจการให้ก้าวหน้าต่อไป (คำจันทร์ โกมาสถิตย์ 2531: สัมภาษณ์) และเป็นไปตามหลักการที่ว่า "ยกคนดีให้เด่นเป็นตัวอย่าง"

การอบรมในภาคกลางคืน ของวันที่ 4 ผู้เข้าอบรมจะได้รับวิถีโอชุต "พ่อผมเป็นมหา" "มือที่สร้างโลก" ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง สาระของวิถีโอชุตดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงความรักความผูกพัน ในครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก เป็นตัวอย่างครอบครัวที่มีการดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่ายประหยัด มีคุณธรรม การอบรมสั่งสอนและการปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างในฐานะผู้เป็นพ่อ ซึ่งมีวิธีการอบรมสั่งสอนลูกด้วยการประพฤติตนและดำรงชีวิตด้วยคุณธรรม วิถีโอชุตนี้เป็นเครื่องมือสอนผู้ที่เป็นพ่อที่ดีได้อย่างดี

4.2.5 วันที่ 5 สาระสำคัญของการอบรมวันนี้ ประกอบด้วย

- ชีวิตและสังคม อยู่ดีมีสุข
 - ความดีความงาม
 - จุดเทียนอุดมการณ์ชีวิต ประกาศปณิธาน และปิดการอบรม
1. ชีวิตและสังคม-อยู่ดีมีสุข เวลา 09.00-12.00 น.

เหตุผลในการจัดกิจกรรมนี้ ก็เพื่อสร้างกำลังใจให้แก่ผู้เข้าอบรมในการที่จะปรับปรุงวิถีชีวิตของตนเองและครอบครัวให้มีความอยู่ดีมีสุข

กิจกรรมหรือสื่อที่ใช้ คือ การแสดงละครเรื่อง "ค่าน้ำนม, เพลงกราบเท้าคุณพ่อ" ภาพยนตร์เรื่อง "ยอดหญิงนักพัฒนา" และวิถีโอชุต "ยอดชายชาดวัน" ทั้งสามเรื่องเป็นสื่อที่

จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเห็นตัวอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตและเกิดความรู้สึกกลัวต่อความไม่ดีในการอบรมทั้ง 15 รุ่น วิทยากรใช้สื่อไม่เหมือนกันทุกครั้งไป ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม

ละครเรื่องค่าน้ำนม ผู้แสดงเป็นนักศึกษาวิทยาลัยครูเลยและวิทยากรบางคน ซึ่งแสดงได้สมจริงสมจังมากจนทำให้ผู้เข้าอบรมบางคนถึงกับร้องไห้ สาธิตของละครชุดนี้เป็นเรื่องราวของครอบครัวซึ่งมีลูกชายลูกสาวที่อกตัญญู มีพ่อติดสุราติดการพนัน สร้างความเดือดร้อนให้กับครอบครัว ผู้ที่รับภาระหนักคือแม่ ทั้งลูกชายลูกสาวคนโต และพ่อ ต่างต้องอาศัยการทำงานขายของเล็ก ๆ น้อย ๆ ของผู้เป็นแม่เป็นค่าใช้จ่าย จนในที่สุดพ่อได้ทุบตีแม่จนเสียชีวิตเพราะความเมามายจนขาดสติยังคิด เรื่องจบลงด้วยความเศร้า แต่การดำเนินเรื่องของละครตรงกับชีวิตจริงของตำรวจหลาย ๆ คน บางคนตรงกับลักษณะของพ่อที่ไม่ได้สร้างความสงบสุขให้แก่ครอบครัวเลยเห็นสุราและเพื่อนตีว่าภรรยาและลูก ส่วนตำรวจหนุ่มหลายคนก็มีบางคนซึ่งประพฤติตัว เช่น ลูก ในละคร คือเที่ยวเตร่ เกรงจนไม่รู้ลึกถึงความลำบากของพ่อแม่ หลังจากละครจบลงวิทยากรจะเปิดเพลง "ค่าน้ำนม" และเพลง "กราบเท้าคุณพ่อ" เพลงค่าน้ำนม นั้นจะได้ฟังกันบ่อย แต่เพลงกราบเท้าคุณพ่อเป็นเพลงที่คณะวิทยากรแต่งขึ้นเอง ผู้ร้องจะเป็นเด็กผู้หญิง เนื้อร้องของเพลงนี้มีดังนี้

"กราบเท้าคุณพ่อ ลูกขอให้หยุดกินเหล้า ออย่ามัวแต่เมากินเหล้าเล่นการพนัน คนเขาตูดถูก ว่าพ่อขี้เกียจทำงาน ชาวบ้านรังเกียจเดียดฉันท์ ต่างประจานพ่อสิ้นดี

สงสารแต่แม่ ลำบากแท้หาเงินมาให้ ได้มาเท่าไร พ่อใช้จนหมดไม่มีซัดสนจนยาก ลำบากยากแค้นเต็มที อนาคตของลูกริบหรี่ ความหวังที่มีมีดมน

พ่อดื่มสุราเหมือนกินหน้าตาของแม่ พ่อจำฐานะเราแย่มากไม่แก้ความจน แม่เตือนพ่อ ต่ำตบตีแม่เสียจนชอกช้ำระกำหมองหม่น ท้ายถูกคนเขานินทา

กราบเท้าคุณพ่อ ลูกขอให้หยุดกินเหล้า หากมัวแต่เมา คนเขาขมขื่น รื้อยมา กลับตัวเสียใหม่ กลับใจมาพัฒนา พ่อจำจะมีคุณค่า เลิกดื่มสุราเลิกการพนัน

ส่วนสาระของภาพยนตร์ เรื่องยอดหญิงนักพัฒนา เป็นเรื่องราวของหญิงสาวเกาหลีที่สามีเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุ แต่เธอก็ไม่ย่อท้อต่อชีวิตทำงานหนักทุกอย่างเพื่อเลี้ยงลูกซึ่งยังเล็ก ๆ

อยู่ โดยมีความหวังว่าอนาคตเธอต้องสร้างลูกให้เป็นคนดีในสังคมให้จงได้ และในที่สุดเธอก็สามารถฟันฝ่าอุปสรรคจนได้รับความสำเร็จในชีวิตอย่างน่าสรรเสริญ

สำหรับเรื่องสุดท้าย ยอดชายชาดวน เป็นเรื่องของชายชาดวนที่ไม่ยอมแพ้ต่อชีวิต สามารถทำงานได้ทุกอย่าง มีภรรยา มีบุตรและรับผิดชอบครอบครัวได้อย่างมีความสุขตามอัธยาศัย ไม่แพ้คนที่มอวีระครบบริบูรณ์

สื่อต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้มีความสมบูรณ์อยู่ในตัว วิทยาการไม่จำเป็นต้องไปพูดไปบรรยายให้เหนื่อย เพียงแต่ชี้แนะให้ผู้เข้าอบรม ดูตัวอย่างจากสื่อแล้วย้อนกลับมามองตนเองเท่านั้น

2. ความดี-ความงาม เวลา 13.00-17.00 น.

สาระและเหตุผลของกิจกรรมนี้ คือ การส่งเสริมให้บุคคลทำความดีหรือสร้างกรรมดี ซึ่งสามารถแสดงออกได้ทั้งทางกาย วาจาและทางใจ ความดีงามที่ควรสร้างให้เกิดขึ้นเป็นอันดับแรก คือ ความดีความงามในครอบครัว มีความรักความผูกพันให้เกื้อกันและกัน ในครอบครัว ย่อมเป็นพื้นฐานอันดีที่จะขยายขอบเขตความดีงาม ไปยังมิตรสหาย ญาติพี่น้องและเพื่อนร่วมงาน

กิจกรรมที่จัดประกอบเนื้อหาขึ้น คือ การเชิญตำรวจตัวอย่างซึ่งวิทยาการได้สืบทราบมาว่า เคยประพฤติตนไม่ดีมาก่อน เช่น เคยเล่นการพนัน กินเหล้า ติดยาเสพติด เคยนอกใจ ภรรยา แต่ก็สามารถพัฒนาตนเองมาจนเกิดความสุขในครอบครัวได้ การเชิญตำรวจอันถือเป็นบุคคลตัวอย่างนั้น เชิญมาประมาณ 3-4 ตัวอย่าง โดยเอาลูกและภรรยาไปด้วย วิทยาการได้ให้ตำรวจที่กลับตัวได้ แสดงความรู้สึกต่อชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เล่าประวัติพร้อมทั้งสาเหตุที่ทำให้เลิกอบายมุขเหล่านั้น คำตอบและคำบอกเล่าของตำรวจที่เป็นตัวอย่างตรงกับความเป็นจริงในชีวิตของตำรวจที่นั่งฟังหลาย ๆ คน ซึ่งเป็นกำลังสอนแนะนำเพื่อน ๆ ไปในตัวด้วย จากนั้นวิทยากรก็ให้ภรรยาแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับชีวิตครอบครัวในขณะที่มีติดอยู่กับอบายมุขทั้งหลาย และชีวิตช่วงที่เลิกจากสิ่งเสพติดหรือการพนัน ซึ่งแน่นอนย่อมเป็นความรู้สึกที่มีความภาคภูมิใจ ดีใจเหมือนตายแล้วเกิดใหม่มีความหวังในชีวิตอนาคตเหมือนชีวิตคนอื่น ๆ นอกจากให้ภรรยาแสดงความรู้สึกแล้วยังได้สัมภาษณ์ลูก ๆ ด้วย ลูก ๆ จะแสดงความ

ภาคภูมิใจในความคิดของพ่อ อนาคตเขาอยากจะเป็นวิศวกร เป็นแพทย์...และคิดว่าคงทำได้ เพราะพ่อมีเวลาเอาใจใส่และเป็นตัวอย่างที่ดี เมื่อสัมพันธภาพเสร็จ วิทยากรจะให้ลูกกราบพ่อแม่ แล้วให้ผู้บังคับบัญชามอบดอกไม้ให้แก่ตำรวจผู้เป็นเป็นการแสดงความชื่นชม แล้วให้ทุกคนปรบมือ ให้ เป็นการยกย่องคนดี ให้กำลังใจคนที่ทำความดี

หลังจากกิจกรรมนี้ ก็มีพิธีบายศรีสู่ขวัญและทำการผูกเสี่ยว อันเป็นการแสดงออกถึง ความรักความผูกพันอย่างลึกซึ้งของชาวอีสาน การผูกเสี่ยวเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความรัก ต่อกันทุกระดับชั้น ไม่ว่าจะเป็นวิทยากร ผู้บังคับบัญชาไม่มีการถือยศศักดิ์ การเป็นเสี่ยวกันเป็น เสมือนสัญญาใจที่ทุกคนจะร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาตนเอง หน่วยงานและสังคมต่อไป

การจัดกิจกรรมดังกล่าวเป็นการนำเอาจิตวิทยาเกี่ยวกับความรัก ความผูกพัน ระหว่าง พ่อ แม่ ลูก มากระตุ้นเร้าให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เกิดการเปรียบเทียบกับตัวเอง มองเห็นภาพของตัวเองและครอบครัวได้อย่างชัดเจน รู้ข้อบกพร่องของตนเองและแนวทาง แก้ไข และจะรู้สึกรักลูกรักภรรยามากขึ้น นับว่าเป็นกิจกรรมที่สามารถเข้าถึงจิตใจของผู้เข้า อบรมได้เป็นอย่างดี และถือว่าประสบความสำเร็จมากในทัศนะผู้วิจัย

3. การจุดเทียนอุดมการณ์-ประกาศปณิธานและปิดการอบรม

เวลา 19.00-22.00 น.

เหตุผลและความเชื่อในการจัดกิจกรรมนี้ ก็เพื่อการใช้พิธีกรรมที่คนมีความเชื่อ ความศรัทธาเป็นสื่อปลุกเร้าให้เกิด จิตสำนึกที่ดี สร้างความประทับใจ เงื่อนไข ข้อผูกพันและ ความรับผิดชอบต่อภาระที่จะต้องนำไปปฏิบัติในอนาคต

สาระของกิจกรรมนี้ก็คือการเปรียบเทียบความมืดที่มีอยู่ เหมือนความทุกข์ยากหรือ ปัญหาของชีวิตและสังคม ครั้นเมื่อแต่ละคนจุด เทียนของแต่ละคนขึ้น ความสว่างหรือแนวทางแก้ ปัญหาที่เกิดขึ้น เมื่อทุกคนเอาเทียนที่จุดมารวมกันเป็นกองไฟ ก็จะเพิ่มแสงสว่าง มีพลังมีความ ร้อนมากยิ่งขึ้น อันเปรียบเสมือนการรวมพลังร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหาของส่วนรวม และถึง แม้กองไฟจะค่อย ๆ ดับลงไป อันเปรียบเสมือนการอบรมจะสิ้นสุดลง ก็ขอให้ทุกคนได้เก็บรักษา

ความทรงจำและประสบการณ์อันดีงามที่เกิดขึ้นให้อยู่ในจิตใจของทุกคนให้นานที่สุด ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับชีวิตคนแล้วก็เปรียบเหมือนเทียน ซึ่งสารตะถอนหนึ่งในพิธีการได้กล่าวถึงเทียนว่า

"เปลวเทียนละลายแย่ง เพื่อเปล่งแสงอันอำไพ
 ชีวิตมลายไป เหลือสิ่งใดไว้ทดแทน
 ชีวิตไร้สาระขณะนี้ ยังไม่สายเกินที่จะแก้ไข
 แม้ชีวิตเหลือน้อยลงเพียงใด ควรภูมิใจที่ได้ทำดีกัน
 ใครจะเห็นหรือไม่เป็นไรเล่า จงเลือกเอาความดีที่สร้างสรรค์
 ใครจะเห็นหรือไม่สำคัญ ใจเรานั้นรู้ว่าดี เท่านั้นพอ"

วิธีการและขั้นตอนของการจัดกิจกรรมนี้ เริ่มต้นด้วยพิธีจุดเทียนอุดมการณ์ หลังจากเสร็จพิธีประธานจะให้โอวาทและอธิบายความหมายของเทียน เสร็จแล้วให้ผู้เข้ารับการอบรมได้อ่านบทนิพนธ์ที่ตนเองตั้งใจไว้ ต่อหน้าประธานในพิธีและทุก ๆ คน เสร็จแล้วก็เอาคำนิพนธ์ที่เขียนใส่ลงในบาตรพระ เมื่อทุกคน ประกาศเสร็จประธานรุ่นก็จะยกบาตรนั้นไปถวายพระให้พระสวดชยันโต ประพรมน้ำมนต์ให้ จากนั้นก็ให้ตัวแทนสถานีตำรวจภูธรในที่ต่าง ๆ มาแสดงความตั้งใจของแต่ละสถานีที่จะนำความรู้ไปใช้ในหน่วยงานของตน วิทยากรจะรายงานผลการอบรมต่อประธาน ประชาชนให้โอวาทและกล่าวปิดการอบรม

4.3 การประเมินผล ลักษณะการประเมินผลมี 2 ลักษณะคือ

- การประเมินผลระหว่างการอบรม
- การประเมินผลในวันสุดท้ายของการฝึกอบรม

4.3.1 การประเมินผลระหว่างการอบรม ในส่วนที่เป็นเนื้อหาเชิงทฤษฎี

จะประเมินผลได้จาก การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น, การซักถาม, การเสนอรายงาน การประชุมของแต่ละกลุ่มส่วนกิจกรรมที่ปฏิบัติให้เป็นวิถีชีวิตประจำวันระหว่างการอบรมนั้น ประเมินจากการอยู่ในระเบียบวินัย การให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การไม่ละเมิดเขตปลอดอบายมุข การไม่ออกนอกเขตอบรมก่อนได้รับอนุญาต และนอกจากนี้แล้ว การใช้ความมีมนุษยสัมพันธ์ของวิทยากรเข้าไปพูดคุยกับผู้เข้าอบรมในเวลาว่าง ก็ทำให้ได้ทราบข้อมูล

หลายอย่างที่เป็ประโยชน์ต่อการอบรมได้มาก

4.3.2 การประเมินผลในวันสุดท้ายของการฝึกอบรม จะมีการประเมินจากแบบสอบถามที่แจกให้ผู้ผ่านการอบรมทำ 1 ชุด ซึ่งมีข้อความดังนี้

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. การฝึกอบรมทำให้ท่านรู้จักและเข้าใจตนเอง,ผู้อื่น,สังคม				
2. การฝึกอบรมทำให้ท่านมีความตั้งใจจะกลับไปพัฒนาตนเองครอบครัว หน่วยงาน และชุมชนให้ดีขึ้น				
3. กระบวนการอบรมทำให้เกิดอุดมการณ์พัฒนาและเข้าใจแนวทางการพัฒนา				
4. การฝึกอบรมทำให้ท่านได้แนวทางในการรักษาสุขภาพจิตและสุขภาพกายให้ดีขึ้น				
5. การฝึกอบรมทำให้ท่านรู้ค่าของชีวิตและจะใช้ชีวิตให้เกิดประโยชน์				
6. การฝึกอบรมทำให้ท่านวิเคราะห์ปัญหาและคิดหาทางแก้ปัญหาได้ดี				
7. ในการฝึกอบรมท่านได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน				
8. การฝึกอบรมทำให้ท่านมีความเข้มแข็ง อดทน อดกลั้นต่อปัญหาอุปสรรค				
9. ท่านตั้งใจจะสร้างค่านิยมการอยู่อย่างขยันประหยัด เรียบง่ายและใช้หลักธรรมเพื่อดำเนินชีวิต				
10. การฝึกอบรมทำให้ท่านตั้งใจจะเลิกอบายมุข				
11. การฝึกอบรมทำให้ท่านได้ความรู้ และประสบการณ์เพื่อการดำเนินชีวิต ที่ดีขึ้น				

12. การฝึกอบรมทำให้ท่านมีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ

13. การฝึกอบรมทำให้ท่านมีความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่

ข้าราชการที่ดีตามนโยบายของหน่วยงานและรัฐบาล

มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย

เป็นที่น่าเสียดายว่าข้อสรุปจากแบบสอบถามดังกล่าวในแต่ละรุ่น คณะผู้จัดอบรมไม่ได้สรุปรวมออกมาให้เห็นชัดเจน อาจเป็นเพราะข้อจำกัดด้านเวลา และผู้รับผิดชอบ นอกจากนั้นในวันสุดท้าย จะมีการประกาศนิชานของผู้เข้าอบรมหลังจากเสร็จพิธีจุดเทียนอุดมการณ์แล้ว โดยวิทยากรจะแจกกระดาษให้ผู้เข้าอบรม เขียน ชื่อตัวเอง และความตั้งใจที่จะปฏิบัติตน หลังจากผ่านการอบรมไปแล้ว สิ่งที่คุณเข้าอบรมเขียนจะเป็นหลักฐานและเป็นสิ่งที่จะประเมินผลการอบรมได้ ซึ่งคณะผู้จัดอบรมได้นำเอาคำประกาศนิชานของทุก ๆ คน มาสรุปไว้ในเอกสารรายงานผลการฝึกอบรมในแต่ละรุ่น คำประกาศนิชานส่วนใหญ่มักจะบอกว่า จะลดละเลิกอบายมุข เช่น บุหรี่ เหล้า การพนัน ฯลฯ ซึ่งถ้าจะพิจารณาให้ถี่ถ้วนแล้วจะเห็นว่า คำประกาศนิชานนี้ไม่ใช่สิ่งที่ยืนยันถึงความสำเร็จอันแท้จริงได้ เพราะอาจมีเหตุผลหลายอย่างที่ทำให้ผู้เข้าอบรมแสดงออกเช่นนั้น

5. วิทยากร ในการจัดการฝึกอบรมพัฒนาจิตใจข้าราชการตำรวจนั้น ได้มีการระดมวิทยากรผู้มีทั้งความรู้ความสามารถจากหน่วยงานต่าง ๆ มากมาย ดังรายชื่อที่ปรากฏอยู่ในโครงการฯ ข้อที่ 2 จากการศึกษาเกี่ยวกับวิทยากร ผู้วิจัยได้แบ่งวิทยากรเป็น 3 ประเภทคือ

1. วิทยากรหลัก จะมีหน้าที่ในการดำเนินการอบรม กำหนดหัวข้อที่จะบรรยาย ติดต่อประสานงาน จะเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ นักอาศัยอยู่กับในศูนย์ฝึกตลอดระยะเวลาของการอบรม มีจำนวนประมาณ 5 คน

2. วิทยากรฝ่ายปกครองมีหน้าที่ในการควบคุมดูแลพฤติกรรมความประพฤติของผู้เข้าอบรมให้อยู่ในกฎระเบียบของการอบรม และคอยให้ความสะดวกแก่คณะวิทยากรทุกฝ่าย วิทยากรฝ่ายปกครองนี้ จะเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร และเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของผู้เข้ารับการ

อบรม ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากกองกำกับ ให้มาประจำอยู่ที่ศูนย์ฝึกอบรมมีจำนวนประมาณ 10 คน

3. วิทยากรพิเศษ เป็นวิทยากรที่ได้รับเชิญให้มาบรรยาย ให้ความรู้ในเนื้อหาบางอย่างที่มีประโยชน์ ซึ่งสามารถบรรยายได้เหมาะสมกว่าวิทยากรประจำ ส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลในท้องถิ่นเช่นนายแพทย์จากโรงพยาบาลเลย บรรยายเรื่องพิษภัยของบุหรี่ เกษตรกรในจังหวัดเลยที่ประสบผลสำเร็จในชีวิต ตำรวจของกองกำกับการตำรวจภูธร/จังหวัดเลยที่ประสบผลสำเร็จในชีวิต พระสงฆ์ในท้องถิ่นนำการทำสมาธิและบริหารจิต

ลักษณะพิเศษของวิทยากรนั้น ผู้วิจัยได้พบว่า มีหลายประการคือ

1. มีความศรัทธาและเชื่อมั่นในนโยบายและเป้าหมายของการจัดการฝึกอบรมพัฒนาจิตใจสูงมาก
2. ในระหว่างการฝึกอบรม วิทยากร สามารถปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ที่ดีแก่ผู้เข้ารับการอบรมได้เป็นอย่างดี และยังมีวิทยากรหลาย ๆ คนที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในชีวิตประจำวันของตนเองอีกด้วย ไม่เฉพาะแต่ในช่วงการฝึกอบรมเท่านั้น ซึ่งมีผลต่อความศรัทธาเชื่อถือของผู้เข้ารับการอบรมมาก
3. มีความสามารถในหลาย ๆ ด้าน เช่น ความสามารถในการพูดโน้มน้าวจิตใจ, ร้องเพลง, นันทนาการ มีมุขตลกขบขัน มีความสามารถในการใช้สื่อทุกอย่าง ได้อย่างเหมาะสม และเมื่อเอาความสามารถของทุกคน มาเสริมกันก็ทำให้กระบวนการฝึกอบรมมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
4. ความคล่องตัวในการทำงาน วิทยากรประจำส่วนใหญ่จะเป็นคนหนุ่มสาวซึ่งไม่มีภาระทางครอบครัว ทำให้มีเวลาอยู่กับผู้อบรมได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย แต่การที่เป็นคนหนุ่มสาวนี้ก็อาจมีข้อบกพร่องด้านประสบการณ์ อยู่บ้าง แต่ก็ไม่มากนัก

6. ผู้เข้าอบรม เกือบทั้งหมดของผู้เข้าอบรมเป็นข้าราชการตำรวจ ชั้นประทวน จนถึงพลตำรวจ จากกองกำลังการตำรวจภูธรจังหวัดเลย หนองคาย และมีข้าราชการครูบางส่วน เข้าร่วมด้วย

การคัดเลือกผู้เข้ามารับการอบรมนั้น ไม่มีกฎเกณฑ์ใด ๆ เพราะถือว่าเป็นคำสั่งและนโยบายของผู้บังคับบัญชา วิธีการใช้นโยบายเช่นนี้ อาจจะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมหลายๆ คน

ไม่เห็นด้วย และไม่ได้เข้าอบรมด้วยความรู้สึกที่อยากเข้ารับการฝึกอบรมเพราะความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง ความตั้งใจความกระตือรือร้น จึงอาจจะยังมีไม่มากเท่าที่ควร ตัวอย่างเช่น ความรู้สึกของ ดต.ฉลอง ภูศรีโสม ผู้เข้ารับการอบรมรุ่นที่ 9 (2530:สัมภาคัม) ได้แสดงความคิดเห็นว่า ตนเองและเพื่อนตำรวจรัฐอยู่ก่อนแล้วว่าผู้บังคับบัญชาจะให้เข้าอบรมในลักษณะไหน รู้ว่าการอบรมจะแนะนำให้เกิดดื่มเหล้าสูบบุหรี่ เพราะเพื่อนตำรวจที่เข้าอบรมรุ่น แสดงเล่าให้ฟัง เมื่อถึงคราวตนเข้าอบรมจริง ๆ ก็ตั้งใจไว้ก่อนแล้วว่า ไม่ว่าจะอบรมจะเป็นอย่างไรก็คงจะยังจะดื่มเหล้าเช่นเดิม แต่เมื่อมาเข้าสู่กระบวนการจริง ๆ แล้ว ก็ต้องยอมรับ และได้ตัดสินใจเลิกดื่มเหล้าในที่สุด"

7. สื่อและอุปกรณ์ ในการอบรมได้ใช้สื่อทัศนูปกรณ์ ทุกประเภท ซึ่งอุปกรณ์ส่วนใหญ่เป็นของวิทยาลัยครูเลยที่ใช้ในการเรียนการสอนนักศึกษาเป็นประจำอยู่แล้ว ประเภทของสื่อที่ใช้มีดังนี้

7.1 วิดีโอเทป เป็นสื่อที่ใช้มาก มีวิดีโอเทปที่ใช้ประกอบการอบรม เช่น ยอดชายชาดวัน, ยอดหญิงชาดวัน, มือที่สร้างโลก, พ่อผมเป็นมหา, สัตว์โลกผู้น่ารัก, ละครลิง, การผ่าตัดปอด ฯลฯ

7.2 แผ่นโปร่งใส ใช้กับเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ ใช้ประกอบการบรรยายและสรุปสาระสำคัญ, มีแผ่นโปร่งใสที่ใช้ในการฝึกอบรมประมาณ 200 แผ่น

7.3 ภาพยนตร์ ชุด ครุบ้านนอกเกาหลี่, เสียงกู่จากครูใหญ่, ยอดหญิงนักพัฒนา, ความตรงแดง, เขมรทองถิ่น

7.4 สไลด์ ชุดมะเรียงจากบุหรี

7.5 กิจกรรมอื่นๆ เช่น การเล่นเกมส์ ร้องเพลง การทัศนศึกษา

8. สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ โดยทั่วไปแล้วสิ่งแวดล้อมในการจัดการ ฝึกอบรมนั้นว่ามีความเหมาะสมมาก เพราะสถานที่ฝึกอบรมอยู่ภายในวิทยาลัยครูซึ่งมีเนื้อที่หลายร้อยไร่ บรรยากาศดีโดยรอบเต็มไปด้วยภูเขาที่สวยงาม วิทยาลัยครูอยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 7 กิโลเมตร เสียงรบกวนจากขบวนพาหนะ จึงไม่มี แต่เมื่อมาพิจารณาใกล้เข้าไปจนถึงตัวอาคารที่ใช้ฝึกอบรม พบว่ามี

ข้อบกพร่องหลายอย่างเช่น

ห้องอบรม คับแคบมาก เพดานห้องอยู่ต่ำ ทำให้อากาศ ถ่ายเทไม่สะดวก ชาวเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาด บริเวณห้องอบรม และอาคารที่นักจึงดูไม่ค่อยสะอาดตานัก นอกจากนี้ บางรุ่นยังมีอุปกรณ์เครื่องน้ำดื่ม น้ำใช้ซึ่งนอกจากไม่เพียงพอแล้วยังไม่สะอาดเท่าที่ควร ผู้เข้าอบรมหลายคนบอกว่า ตนเป็นโรคตาแดงเพราะอาบน้ำที่วิทยาลัยครู บางคนก็เป็นผื่นคันทั่วตัว

ด้านอาหารนั้นเนื่องจากผู้จัดการฝึกอบรมมีนโยบายให้กินอยู่อย่างประหยัด เรียบง่าย จึงจัดอาหารที่มีผักมากกว่า เนื้อ และจังก์เหมาะให้ร้านค้าทำให้อาหารบางครั้งถ้าขาดการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด คุณภาพ และปริมาณ ของอาหารอาจจะไม่ดีพอ เพราะมีผู้เข้าอบรมหลายคนได้แนะนำให้ปรับปรุงด้านอาหารด้วย

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในบทนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคำตอบของวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 และ 3 คือ เพื่อศึกษาผลการพัฒนาจิตใจด้านต่าง ๆ 5 ด้านหลังจากอบรมไปแล้ว ตลอดจนความคิดเห็นของผู้เข้าอบรม ต่อกระบวนการอบรม และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการพัฒนาจิตใจทั้ง 5 ด้านกับอายุ สถานภาพสมรส และระยะเวลาการอบรมที่ต่างกัน

ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย และความเรียง ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาที่จำแนกตามอายุ , สถานภาพสมรส และระยะเวลาที่ผ่านการอบรม โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละแต่ละรายการ (ตารางที่ 1,2,3, และ 4)

ตอนที่ 2 เป็นผลของการพัฒนาจิตใจของผู้เข้ารับการอบรมเปรียบเทียบก่อนอบรม และหลังจากอบรมไปแล้ว โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบด้วยค่า t (t -test) (ตารางที่ 5)

หาความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการพัฒนาจิตใจทั้งก่อนอบรมและหลังจากอบรมไปแล้ว ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากผลคูณคะแนนของ Pearson (R_{xy}) (ตารางที่ 6)

หาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับการพัฒนาจิตใจด้วยการเปรียบเทียบระดับการพัฒนาจิตใจของแต่ละสถานภาพ แล้วทดสอบด้วยค่า t (t -test) ทั้งก่อนและหลังการอบรม (ตารางที่ 7,8 และ 9)

หาความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่ผ่านการอบรมกับการพัฒนาจิตใจ ด้วยการเปรียบเทียบระดับการพัฒนาจิตใจกับช่วงระยะเวลาที่ผ่านการอบรมและทดสอบด้วยค่า F (F -test) ทั้งก่อนและหลังการฝึกอบรม (ตารางที่ 9,10)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อโครงการอบรมโดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ ข้อคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับการอบรมจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) เสนอในรูปตารางและการบรรยายสรุป (ตารางที่ 13,14,15,16,17)

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

\bar{X} หมายถึง มัชฌิมเลขคณิต ซึ่งได้จากการเอาผลรวมของคะแนนทั้งหมดหารด้วยจำนวนคะแนนทั้งหมด

S.D หมายถึง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

R_{xy} หมายถึง สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการพัฒนาจิตใจ

T-TEST หมายถึง ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบค่าเฉลี่ยของข้อมูล 2 ชุด

F-TEST หมายถึง ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยของข้อมูลที่มากกว่า 2 ชุด

กว่า 2 ชุด

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

ตารางที่ 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
20-30 ปี	181	60.9
31-40 ปี	88	29.6
41-50 ปี	16	5.4
51-60 ปี	12	4.4
รวม	297	100

จากตารางที่ 2 ซึ่งได้จำแนกประชากรตามกลุ่มอายุ เป็น 4 ช่วงอายุเพื่อความชัดเจนในการพิจารณา จะพบว่า ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยหนุ่มตอนต้นคือช่วงอายุ 20-30 ปี มีถึง 60.9% เป็นวัยที่กำลังเข้มแข็ง บึกบึน แต่ประสบการณ์ความรอบคอบ อาจจะยังไม่มากเพียงพอ ส่วนจำนวนรองลงมาคือวัย 31-40 รองลงไปคือวัย 41-50 ปี ซึ่งจะย่างเข้าสู่ตอนปลายของอายุราชการ กำลังจะเริ่มลดลง แต่ประสบการณ์ความคิดอ่านจะมีสูง ส่วนสุดท้ายวัย

ใกล้เกษียณอายุราชการ ทั้งกำลังและความกระตือรือร้นในวัยนี้จะลดน้อยลง

ตารางที่ 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	จำนวน	ร้อยละ
โสด	81	27.3
ไม่โสด	216	72.7
รวม	297	100

จากตารางที่ 3 จะเห็นว่าเมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามสถานภาพสมรสแล้ว จะพบว่าร้อยละ 72.7 สมรสแล้ว และมีผู้เข้าอบรมเพียงร้อยละ 27.3 เท่านั้นที่ยังเป็นโสด

ตารางที่ 4 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรุ่น

รุ่นที่เข้าอบรม	จำนวน	ร้อยละ
รุ่นที่ 1-5	91	30.6
รุ่นที่ 6-10	95	32.0
รุ่นที่ 11-15	111	37.4
รวม	297	100

จากตารางที่ 4 จะพบว่า การกระจายของข้อมูลในรุ่นต่าง ๆ อยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันคือ รุ่นที่ 1-5 มีจำนวนร้อยละ 30.6, รุ่นที่ 6-10 มีจำนวนร้อยละ 32.0 และรุ่นที่ 11-15 มีจำนวนร้อยละ 37.4

ตอนที่ 2

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบการพัฒนาจิตใจก่อนฝึกอบรมและหลังฝึกอบรม จำแนกตามตัวแปร
ด้านต่าง ๆ

ด้านต่าง ๆ ของ	ก่อนฝึกอบรม		หลังฝึกอบรม		T-TEST
	N=297		N=297		
การพัฒนาจิตใจ	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	
การพึ่งตนเอง	3.38	0.58	3.89	0.53	15.38*
การร่วมมือร่วมใจ	3.66	0.51	4.03	0.41	14.36*
ความขยันขันแข็ง	3.52	0.59	3.88	0.46	12.25*
การมีวินัยซื่อสัตย์สุจริต	4.23	0.52	4.41	0.40	8.08*
การละเอียดรอบคอบ	4.05	0.68	4.50	0.51	13.19*
รวม	3.77	0.43	4.14	0.32	17.68*

*P < .05

จากตารางที่ 5 พบว่าการพัฒนาจิตใจด้านการพึ่งตนเองก่อนฝึกอบรมและหลังฝึกอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ก่อนฝึกอบรมการพึ่งตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$) แต่หลังจากการฝึกอบรมมีระดับการพัฒนาจิตใจเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.89$)

การพัฒนาจิตใจ ด้านการร่วมมือร่วมใจก่อนฝึกอบรมและหลังจากฝึกอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ก่อนฝึกอบรมการร่วมมือร่วมใจอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.66$) และหลังจากผ่านการอบรมไปแล้วการพึ่งตนเองสูงขึ้นกว่าเดิม ($\bar{X} = 4.03$)

การพัฒนาจิตใจด้านความขยันขันแข็งก่อนฝึกอบรมและหลังจากฝึกอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ก่อนฝึกอบรมการพึ่งตนเองอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.52$) แต่หลังจากผ่านการอบรมแล้วการพึ่งตนก็สูงขึ้นกว่าเดิม ($\bar{X} = 3.88$)

การพัฒนาจิตใจด้านการมีวินัยซื่อสัตย์สุจริต ก่อนการฝึกอบรมและหลังจากฝึกอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ก่อนฝึกอบรมการมีวินัยซื่อสัตย์สุจริตจะอยู่

ในระดับสูง ($\bar{X}=4.23$) และเมื่อได้ผ่านการอบรมแล้วการมีวินัยและซื่อสัตย์สุจริตก็อยู่ในระดับสูงขึ้นอีก ($\bar{X}=4.41$)

ด้านการระบายนุชก่อนอบรม และหลังอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ก่อนอบรมมีการระบายนุชอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=4.23$) และเมื่ออบรมไปแล้วการระบายนุชจะอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}=4.50$)

เมื่อรวมทุกด้านพบว่า การพัฒนาจิตใจก่อนอบรมและหลังจากการฝึกอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ก่อนอบรมการพัฒนาจิตใจทุกด้านอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.77$) และเมื่อได้รับการอบรมไปแล้ว จะอยู่ในระดับสูงมากยิ่งขึ้น ($\bar{X}=4.14$)

ตารางที่ 6 แสดงค่า สหสัมพันธ์แบบ Pearson ของอายุกับการพัฒนาจิตใจด้านต่าง ๆ ก่อนอบรมและหลังจากอบรม และผลต่างของก่อนอบรมกับหลังอบรม

	R_{xy} ก่อนอบรม (N=297)	R_{xy} หลังอบรม (N=297)	R_{xy} ผลต่างก่อนและ หลังอบรม
การพึ่งตนเอง	.0040	-.0305	-.0327
การร่วมมือร่วมใจ	-.0031	.0249	.0272
ความขยันขันแข็ง	.1659*	.1163*	-.0909
การมีวินัยซื่อสัตย์สุจริต	.0329	-.0050	-.0498
การระบายนุช	.0058	.0357	.0249

* $P < .05$

จากตารางที่ 6 พบว่า อายุกับการพัฒนาจิตใจทุก ๆ ด้านทั้งก่อนอบรมและหลังจากรอบรมไปแล้ว มีความสัมพันธ์กันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแย้งกับสมมติฐานข้อ 3 มีเพียงด้านความขยันขันแข็งเท่านั้น ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ก็ถือว่ามีความสัมพันธ์กันน้อยมาก (.1659 และ 1163)

ส่วนอายุกับผลต่างของการพัฒนาจิตใจทุกด้านทั้งสองช่วงเวลานั้น พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกัน

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบระดับการพัฒนาจิตใจด้านต่าง ๆ จำแนกตามสถานภาพสมรส ในช่วงก่อนเข้าอบรม

การพัฒนาจิตใจ	โสด		ไม่โสด		T-TEST
	(N=81)		(N=216)		
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	
การพึ่งตนเอง	3.35	0.66	3.55	0.68	-1.15
การร่วมมือร่วมใจ	3.79	0.55	3.71	0.42	.58
ความขยันขันแข็ง	3.64	0.62	3.48	0.60	.95
การมีวินัยซื่อสัตย์สุจริต	4.32	0.46	4.15	0.52	1.38
การละเอียดรอบคอบ	4.07	0.80	4.02	0.68	.30
รวม	3.84	0.47	3.78	0.40	.45

จากตารางที่ 7 พบว่า ก่อนการฝึกอบรมการพัฒนาจิตใจของคนโสด และ ไม่โสด มีความแตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในทุก ๆ ด้าน

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบระดับการพัฒนาจิตใจด้านต่าง ๆ จำแนกตามสถานภาพสมรส ในช่วงหลังการอบรม

การพัฒนาจิตใจ	โสด		ไม่โสด		T-TEST
	(N=81)		(N=216)		
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	
การพึ่งตนเอง	4.05	0.42	3.87	0.69	1.21
การร่วมมือร่วมใจ	4.18	0.35	4.01	0.51	1.32
ความขยันขันแข็ง	3.98	0.47	3.77	0.45	1.79
การมีวินัยข้อสัตย์สุจริต	4.53	0.26	4.29	0.46	2.35*
การละอบายมุข	4.70	0.24	4.38	0.65	2.43*
รวม	4.29	0.22	4.07	0.41	2.58*

* $p < .05$

จากตารางที่ 8 พบว่าการพัฒนาจิตใจหลังการฝึกอบรมของคนโสดและไม่โสดมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่การพัฒนาจิตใจของคนโสดสูงกว่าคนไม่โสด

และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการพัฒนาจิตใจส่วนใหญ่มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ มีเพียง 2 ด้านเท่านั้นคือ การมีวินัยข้อสัตย์สุจริต กับ การละอบายมุข เท่านั้นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่การพัฒนาจิตใจของคนโสดจะสูงกว่าคนไม่โสด

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบผลต่างของการพัฒนาจิตใจหลังฝึกอบรมกับก่อนการฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ จำแนกตามสถานภาพสมรส

การพัฒนาจิตใจ	โสด		ไม่โสด		T-TEST
	(N=81)		(N=216)		
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	
การพึ่งตนเอง	.70	.64	.32	.66	2.26*
การร่วมมือร่วมใจ	.39	.50	.31	.43	.67
ความขยันขันแข็ง	.34	.59	.28	.54	.44
การมีวินัยซื่อสัตย์สุจริต	.21	.35	.15	.34	.64
การละเอียดรอบคอบ	.62	.79	.36	.46	1.57
รวม	.45	.44	.29	.35	1.63

P < 0.5

จากตารางที่ 9 พบว่า โดยส่วนรวมแล้วการพัฒนาจิตใจของคนโสด และไม่โสดมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ถ้าพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า มีเพียงด้านเดียวคือด้านการพึ่งตนเองเท่านั้นที่คนโสดมีการพัฒนาจิตใจเพิ่มขึ้นมากกว่าคนไม่โสดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบระดับการพัฒนาจิตใจด้านต่าง ๆ ก่อนการฝึกอบรม จำแนกตามรุ่นหรือระยะเวลาที่ผ่านการอบรมที่ต่างกัน

การพัฒนาจิตใจ	รุ่น 1-5		รุ่น 6-10		รุ่น 11-15		F-TEST
	(N=91)		(N=95)		(N=111)		
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	
การพึ่งตนเอง	3.41	.58	3.34	.59	3.40	.62	.44
การร่วมมือร่วมใจ	3.77	.50	3.62	.52	3.61	.51	2.69
ความขยันขันแข็ง	3.60	.59	3.49	.61	3.49	.59	.99
การมีวินัยซื่อสัตย์สุจริต	4.25	.49	4.20	.57	4.24	.50	.24
การละเอียดรอบคอบ	4.04	.65	4.03	.69	4.08	.69	.13
รวม	3.81	.43	3.74	.46	3.77	.41	.74

จากตารางที่ 10 พบว่าก่อนการฝึกอบรมการพัฒนาจิตใจของผู้เข้ารับการอบรมทุกช่วงเวลามีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุก ๆ ด้าน และรวมทุกด้านก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบการพัฒนาจิตใจทั้ง ด้านต่าง ๆ หลังจากผ่านการอบรม จำแนกตามรุ่นหรือระยะเวลาที่ผ่านการอบรมที่ต่างกัน

การพัฒนาจิตใจ	รุ่น 1-5		รุ่น 6-10		รุ่น 11-15		F-TEST
	(N=91)		(N=95)		(N=111)		
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	
การพึ่งตนเอง	3.78	.47	3.92	.64	3.95	.45	2.44
การร่วมมือร่วมใจ	4.06	.43	3.99	.41	4.03	.39	.77
ความขยันขันแข็ง	3.92	.48	3.85	.42	3.87	.48	.52
การมีวินัยซื่อสัตย์สุจริต	4.46	.39	4.3	.43	4.42	.38	1.56
การละเอียดรอบคอบ	4.44	.52	4.46	.52	4.55	.47	1.45
รวม	4.13	.31	4.11	.34	4.17	.30	.71

จากตารางที่ 11 พบว่าหลังจากอบรมไปแล้ว ระดับการพัฒนาคใจทั้ง 5 ด้าน เมื่อจำแนกตามระยะเวลาที่ผ่านการอบรม มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อรวมทุกด้านก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบผลต่างของการพัฒนาคใจทั้ง 5 ด้าน จำแนกตามรุ่นหรือระยะเวลาที่ผ่านการอบรมที่ต่างกัน

การพัฒนาคใจ	รุ่น 1-5		รุ่น 6-10		รุ่น 11-15		F-TEST
	(N=91)		(N=95)		(N=111)		
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	
การพึ่งตนเอง	.38	.49	.58	.65	.54	.53	3.45*
การร่วมมือร่วมใจ	.29	.39	.36	.44	.42	.46	2.13
ความขยันขันแข็ง	.32	.45	.36	.54	.38	.50	.38
การมีวินัยข้อสัตย์สุจริต	.21	.36	.15	.38	.18	.40	.43
การละอบายมุข	.40	.56	.43	.53	.47	.61	.44
รวม	.32	.33	.38	.36	.40	.37	.45

* $p < .05$

จากตารางที่ 12 พบว่า ผลต่างของการพัฒนาคใจหลังการฝึกอบรมและก่อนการฝึกอบรมทุกช่วงเวลา มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการพึ่งตนเองที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ (scheffe) แล้วพบว่าไม่มีคู่ใดที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 3

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นในแต่ละระดับจำแนกเป็นรายชื่อ

ที่	ความคิดเห็น	จำนวนความคิดเห็น				รวม
		ควรปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก	
1	การปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการฝึกอบรมของคณะผู้จัดการฝึกอบรม	18	57	144	78	297
		6.1	19.2	48.5	26.3	100
2	มนุษยสัมพันธ์และความเป็นกันเองกับผู้เข้าอบรมของคณะผู้จัดการฝึกอบรม	10	59	140	88	297
		3.4	19.9	47.1	29.6	100
3	ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เข้าอบรม	10	60	155	72	297
		3.4	20.2	52.2	24.2	100
4	ความสามารถในการสร้างบรรยากาศและเร้าใจ	10	74	152	61	297
		3.4	24.9	51.2	20.5	100
5	การปฏิบัติตัวให้เป็นแบบอย่างของวิทยากร	3	59	182	53	297
		1	19.9	61.3	17.8	100
6	สาระของการฝึกอบรมมีลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตใจ	9	39	140	109	297
		3.0	13.1	47.1	36.7	100
ที่	ความคิดเห็น	ไม่เหมาะสม	ปานกลาง	เหมาะสมมาก	รวม	
7	กิจการ เพลง และเกมส์ต่างๆ มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาจิตใจ	10	175	112	297	
		3.4	58.9	37.7	100	
8	ความเหมาะสมของสื่อที่ใช้ประกอบการอบรมเช่นภาพยนตร์ วีดีโอเทป สไลด์ แผ่นโปรงใส และตัวอย่างของจริง	3	103	191	297	
		1.0	34.7	64.3	100	

		ไม่เหมาะสม	ปานกลาง	เหมาะสมมาก	
9	สถานที่และสถานแวดล้อมมีความเหมาะสม และเอื้อต่อการพัฒนาจิตใจ	19 6.4	110 37.0	168 56.6	297 100
10	ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม	8 2.7	126 42.4	163 54.9	297 100
11	วิธีการคัดเลือกผู้เข้าอบรม	ไม่เหมาะสม 31 10.4	เหมาะสม 266 89.6		297 100

จากตารางที่ 13 พบว่า ความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมต่อโครงการฝึกอบรมส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีหรือดีมากหรือเหมาะสมแล้ว . . .

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของสิ่งที่ผู้เข้าอบรมประทับใจ

ที่	สิ่งที่ประทับใจผู้เข้าฝึกอบรม	จำนวน (N=601)	ร้อยละ (100)
1.	วิทยากร	96	34.41
2	การออกศึกษาดูงานนอกสถานที่	81	29.03
3	การแนะนำอาชีพเสริมด้านการเกษตร	53	19.00
4	สื่อที่ใช้ในการอบรมเช่นภาพยนตร์, วีดีโอ, สไลด์, แผ่นใส, ภาพ	49	17.56
5	หลักสูตรเนื้อหาสาระอันเป็นแนวคิดใหม่ ๆ ที่ สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้	45	16.13
6	แนวทางการดำเนินชีวิต ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี, ต่อตนเอง , ครอบครัวและสังคม	44	15.77
7	กิจกรรมกลุ่ม, เพลง, เกมส์	40	14.34
8	การชี้ให้เห็นโทษของอบายมุขและแนวทางการเลิก	34	12.19

ที่	สิ่งที่ประทับใจผู้เข้าฝึกอบรม	จำนวน (N=601)	ร้อยละ (100)
9	บุคคลตัวอย่าง	28	10.04
10	สถานที่ฝึกอบรมบรรยากาศโดยทั่วไป	26	9.32
11	การแลกเปลี่ยนประสบการณ์แสดงความคิดเห็น และได้รู้จักเพื่อสำรวจด้วยกัน	20	7.17
12	การฝึกสมาธิ	19	6.81
13	จุดเทียนอดมการณ์และประกาศปณิธาน	17	6.09
14	การรู้จักคุณค่าของเงินประหยัดและออม	16	5.73
15	การรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	9	3.23
16	การผูกเสี่ยว	7	2.51
17	การมีพระมาร่วมฝึกอบรมทำให้เกิดกำลังใจ	7	2.51
18	อาหารการกิน	6	2.15
19	วิธีการกินอาหาร	4	1.43
	ไม่ประทับใจเลย	2 คน	
	ไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ	16 คน	

จากตารางที่ 14 พบว่าในจำนวน 297 คน มีผู้เห็นว่าไม่ประทับใจเลย 2 คน ไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ 16 คน ส่วนอีก 279 คน แสดงความคิดเห็นเป็น 601 ชื่อ ในจำนวน 279 คนนั้น แสดงความประทับใจวิทยากรมากที่สุดคือ 96 คน หรือร้อยละ 32.32 รองลงมา คือ การไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ 81 คน หรือร้อยละ 27.27

ตารางที่ 15 ข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขในทัศนะของผู้เข้าฝึกอบรม

ที่	ข้อบกพร่องที่ควรแก้ไข	จำนวน N=269	ร้อยละ (100)
1	ระยะเวลาการอบรมมีน้อยเกินไป (5 วัน)	51	24.17
2	อาหาร รสชาติไม่ดี ไม่เพียงพอ คุณภาพไม่ดี บริการไม่ดี	39	18.48
3	ห้องฝึกอบรมคับแคบ ร้อนอบอ้าว ไม่สงบ	24	11.37
4	เวลาที่เป็นอิสระในช่วงการอบรมมีน้อยเกินไป	23	10.90
5	ได้รับเบี้ยเลี้ยงน้อยเกินไป	22	10.43
6	นอนดึกเกินไป ทำให้ง่วงและหลับในห้องอบรม	17	8.06
7	เนื้อหาที่เป็นทฤษฎีมากเกินไป	15	7.11
8	น้ำอาบ น้ำดื่ม สกปรก ไม่เพียงพอ	12	5.69
9	เครื่องวินัยในการควบคุมมากเกินไป ไม่สบายใจ	11	5.21
10	ภาคปฏิบัติด้านการศึกษาดูงานมีน้อยเกินไป	10	4.74
11	วิทยากรมีน้อยบางคนประสบการณ์และความสามารถไม่เพียงพอ	10	4.74
12	มีการร้องเพลงมากเกินไป	7	3.32
13	วัสดุอุปกรณ์มีน้อยเกินไป	7	3.32
14	สถานที่ดูงานบุคคลที่ฐานะดี ทำลายธรรมชาติมีค่านิยมบางอย่าง ที่ผิด ๆ มีเงินทุนสูง ไม่ควรไปดู	6	2.84
15	ขาดการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	4	1.90
16	เวลาที่ใช้อบรมมีมากเกินไป	3	1.42
17	ผู้บังคับบัญชาโดยตรงไม่เห็นความสำคัญไม่เอาใจใส่ติดตาม ผลการอบรมเท่าที่ควร	2	.95
18	ระเบียบวินัยหย่อนยานเกินไป	2	.95
19	มีผู้ไม่สมัครใจเข้าอบรม	2	.95

ที่	ข้อบกพร่องที่ควรแก้ไข	จำนวน N=269	ร้อยละ (100)
20	การฝึกสมาธิเท่าที่ทำไมไม่เห็นประโยชน์เลย	1	.47
21	อาหารดีเกินไป	1	.47

ไม่เห็นมีข้อบกพร่อง 63 คนหรือร้อยละ 22.99 ของผู้แสดงความเห็น

ไม่แสดงความเห็น 23 คนหรือร้อยละ 7.74 ของกลุ่มตัวอย่าง

จากตารางที่ 15 พบว่า ในจำนวน 297 คน มีผู้ไม่แสดงความเห็น 23 คน เห็นว่า ไม่มีข้อบกพร่อง 63 คน /แสดงความเห็นว่ามีข้อบกพร่อง 211 คน ในจำนวน 211 คน แสดงความคิดเห็นเป็น 269 ความคิดเห็น และ เห็นว่ามีข้อบกพร่องมากที่สุดคือ 52 คน (ร้อยละ 15.36) คือเวลาที่ใช้อบรมมีน้อยเกินไป และข้อบกพร่องอื่น ๆ ตามลำดับในตาราง

ตารางที่ 16 ข้อเสนอแนะในการอบรมครั้งต่อไป

ที่	ข้อเสนอแนะในการอบรมครั้งต่อไป	จำนวน N=265	ร้อยละ (100)
1	ควรเพิ่มระยะเวลาการอบรมให้มากยิ่งขึ้น	63	24.71
2	ควรมีการศึกษาดูงานให้มากขึ้นกว่าเดิม	27	10.59
3	ควรเพิ่มวิทยากรที่มีความสามารถ จริงใจ รวมทั้งเป็นบุคคลที่ประพฤติตนเป็นแบบอย่าง ให้มากยิ่งขึ้น	26	10.20
4	ควรปรับปรุงอาหารด้านปริมาณ คุณภาพ และการบริการ	16	6.28
5	ควรจัดให้มีการอบรมอีก	14	5.49
6	ควรเพิ่มเติมหรือเน้นเนื้อหาที่เป็นอาชีพเสริมทางด้านเกษตร	13	5.10
7	ควรปรับปรุงห้องอบรมให้ใหม่เพราะคับแคบร้อนอบอ้าวเกินไป	9	3.53
8	ควรหาสื่อและอุปกรณ์เพิ่มเติม	9	3.53

ที่	ข้อเสนอแนะในการอบรมครั้งต่อไป	จำนวน N=265	ร้อยละ (100)
9	ควรให้หน่วยงานอื่น ๆ ได้ร่วมอบรมด้วย	8	3.14
10	ควรเพิ่มสวัสดิการโดยเฉพาะเบี้ยเลี้ยงให้มากยิ่งขึ้น	8	3.14
11	ควรมีการอบรมแม่บ้านตำรวจ และลูก ๆ ตำรวจทุกระดับด้วย	8	3.14
12	ควรจะอบรมผู้บังคับบัญชาด้วย	6	2.35
13	ควรเน้นด้านการพัฒนาจิตใจโดยการเริ่มที่ตนเองให้มากยิ่งขึ้น	6	2.35
14	ควรเพิ่มกิจกรรมกลุ่มให้มากยิ่งขึ้น	6	2.35
15	ควรปรับปรุงเรื่องน้ำดื่ม น้ำอาบให้สะอาด และเพียงพอ	6	2.35
16	ควรมีการอบรมหรือมีกิจกรรมต่อเนื่องทุกระยะ ๆ หลังจากอบรมเสร็จแล้ว	6	2.35
17	ผู้บังคับบัญชาโดยตรงควรเอาใจใส่ติดตามผล ยกย่องคนดีที่ทำได้และ ให้กำลังใจคนที่กลับตัวมาทำความดี	5	1.96
18	ควรหาบุคคลหรือหน่วยงานที่เป็นตัวอย่างให้มากยิ่งขึ้น	4	1.57
19	ผู้บังคับบัญชาแต่ละหน่วยงานควรประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี คือบริสุทธิ์ ยุติธรรม	3	1.18
20	ภาพยนตร์ วีดีโอ ควรเป็นเรื่องราวของคนไทยจริงๆ	3	1.18
21	ควรมีการอบรมตั้งแต่อยู่ในโรงเรียนพลตำรวจ	3	1.18
22	ควรจัดอบรมในขั้นที่แต่ละหน่วยรับผิดชอบ	3	1.18
23	วิทยากรบางคนควรปรับปรุงตนเอง	2	.78
24	ควรตัดเรื่องการทำสมาชิกออกไปเพราะไม่รู้เหตุไม่เกี่ยวข้องกับตน	2	.78
25	จัดให้มีการประกวดหน่วยงาน, บุคคล หลังจากอบรมไปแล้ว	2	.78
26	ควรเลือกบุคคลเข้าอบรมโดยการพิจารณาความสมัครใจ	2	.78

ที่	ข้อเสนอแนะในการอบรมครั้งต่อไป	จำนวน	ร้อยละ
		N=265	(100)
27	ข้อเสนอแนะอื่นๆ อย่างละ 1 คนเช่น นำสื่อที่ใหม่ ๆ กว่าเดิมมาเสนอ ควรมีวิทยากร เพิ่มการทำสมาธิ เน้นความ กตัญญู งดสูบบุหรี่เด็ดขาด เป็นต้น	5	1.96

การอบรมดีแล้วไม่มีข้อเสนอแนะ 25 คน หรือร้อยละ 9.81

ไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ 42 คน

จากตารางที่ 16 พบว่าในจำนวน 297 คนมีผู้ไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ 42 คน ที่เหลือ 255 คน ให้ข้อเสนอแนะเป็น 290 ข้อ ดังนี้ เสนอแนะให้เพิ่มระยะเวลาการอบรมอีกมากที่สุดคือ 63 คน หรือร้อยละ 24.71 คน และข้อเสนอแนะอื่นๆ ตามลำดับ ส่วนผู้ที่เห็นว่าการอบรมดีแล้วไม่มีข้อเสนอแนะมี 25 คน หรือ ร้อยละ 9.81 ของจำนวนผู้แสดงความคิดเห็น

ตารางที่ 17 ปัญหาที่เกิดขึ้นต่อการนำเอาความรู้ที่ได้นำไปปฏิบัติหลังจากอบรมไปแล้ว

ที่	ปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
		N=282	(100)
1	ปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและชุมชน	107	37.94
2	ปัญหาเกี่ยวกับผู้บังคับบัญชา (ฟังย้ายมาใหม่ไม่เข้าใจหลักการ ชอบดื่มสุรา ไม่ทำตัวเป็นแบบอย่าง, เจ้าระเบียบเกินไป ฯลฯ)	50	17.73
3	ปัญหาเกี่ยวกับคนในครอบครัว	39	13.83
4	ปัญหาจากเพื่อนร่วมงาน	37	13.12
5	ปัญหาการขาดแคลนทุนในการทำอาชีพเสริมด้านเกษตร ฐานยากจน	32	11.35
6	เวลาว่างที่จะประกอบอาชีพเสริมมีน้อยเพราะงานในหน้าที่มีมาก	11	3.90
7	ปัญหาเกี่ยวกับค่านิยมเก่า ๆ ที่ยังไม่หมดไป	3	1.06

ที่	ปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
		N = 282	(100)
8	ปัญหาอื่น ๆ เช่น ไม่มีพื้นที่ทำเกษตร, ประชาชนในพื้นที่, ไม่มีใครสนับสนุนให้กำลังใจ อย่างละ 1 คน	3	1.06

ไม่มีปัญหาใด ๆ 80 คนหรือร้อยละ 26.93

จากตารางที่ 17 พบว่า มีผู้มีปัญหาจำนวน 282 ปัญหา และเห็นว่า ไม่มีปัญหาใด ๆ เลข 80 คนหรือร้อยละ 6.93 ของจำนวน 297 คน เห็นว่ามีปัญหามากที่สุดคือปัญหาด้านที่อยู่อาศัยและชุมชน จำนวน 107 คน หรือร้อยละ 37.94 ของผู้เห็นว่ามีปัญหา รองลงมาคือมีปัญหาเกี่ยวกับผู้บังคับบัญชา 50 คน หรือร้อยละ 17.73 และปัญหาอื่น ๆ อีก 6 ข้อตามลำดับในตาราง